

OCENA SYTUACJI W HANDLU ZAGRANICZNYM W 2018 ROKU

(na podstawie danych wstępnych GUS)

Synteza

W 2018 r. po raz kolejny, obroty towarowe handlu zagranicznego osiągnęły rekordowo wysoką wartość. Eksport wyniósł 221 mld EUR i był wyższy o 7% (r/r), a import wyniósł blisko 226,1 mld EUR, tj. poziom wyższy o 9,7%.

Biorąc pod uwagę istotne czynniki zmienności otoczenia gospodarczego Polski, w tym spowolnienie popytu zagranicznego parterów handlowych i ogólnoświatowego handlu oraz niepewność w zakresie polityk celnych i wyjścia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej, osiągnięte w 2018 r. wyniki obrotów należy uznać za bardzo dobre.

Wyższa dynamika importu wynikająca z silnego popytu konsumpcyjnego, ożywienia w inwestycjach oraz wyższych cen nośników energii, w tym ropy naftowej, skutkowałą pogorszeniem zrównoważenia wymiany towarowej. Notowana za 2017 rok nadwyżka w wysokości 0,56 mld EUR uległa przekształceniu w deficyt na poziomie 5 mld EUR.

W 2018 r. lista pięciu najważniejszych rynków eksportowych i importowych kształtowała się tak samo jak przed rokiem. W obu przypadkach numerem jeden były Niemcy.

Eksport do całej Unii Europejskiej wzrósł o 7,4% (do 177,6 mld EUR). W kontekście sygnałów napływających z gospodarki niemieckiej szczególnie cieszy wysoki wzrost sprzedaży na ten rynek (o 9,6%). Wśród ważniejszych krajów unijnych szybko także zwiększył się eksport do Niderlandów (o ok. 10%), na Węgry (o 8%), na Słowację (o ok. 9,5%) oraz do Belgii (o 13,3%).

Eksport do pozostałych krajów rozwiniętych gospodarczo (poza UE) zwiększył się o 7,6% (do 14,6 mld EUR), w tym do USA o ok. 12,5%, Norwegii o ok. 10%, RPA ok. o 15%, Izraela o ok. 8% i Japonii o ok. 14%.

Sprzedaż do krajów WNP wzrosła o 8,2% (do 13,6 mld EUR), w tym do Rosji o 9,6%, na Ukrainę o 4,6% oraz na Białoruś o ok. 9%.

Niewielką zmianę w wielkości eksportu notowano na pozostałe (poza WNP) rynki słabiej rozwinięte i rozwijające się (wzrost o 0,5%, do ok. 15,1 mld EUR).

Wśród ważniejszych pozycji na uwagę zasługuje dynamiczny wzrost eksportu: kotłów, maszyn i urządzeń mechanicznych oraz ich części (o ok. 10,5%), tworzyw sztucznych i artykułów z nich (o ok. 12,5%), wyrobów z żeliwa i stali (o ok. 11%) oraz paliw mineralnych (o 13%).

W imporcie natomiast pod względem tempa wzrostu wyróżniały się: kotły, maszyny i urządzenia mechaniczne oraz ich części (wzrost o ok. 8,5%), pojazdy nieszynowe oraz ich części i akcesoria (11,2-proc. wzrost) oraz paliwa i oleje mineralne (blisko 40-proc. wzrost).

Największe pogorszenie salda notowano w obrotach paliwami i olejami mineralnymi (o 4,8 mld EUR), produktami farmaceutycznymi (o prawie 1,3 mld EUR) oraz pojazdami nieszynowymi i ich częściami (o 1,2 mld EUR).

I. Koniunkturalne uwarunkowania zmian obrotów towarowych w 2018 roku

W 2018 roku koniunktura gospodarcza na świecie kształtowała się relatywnie korzystnie, jakkolwiek obawy przed spowolnieniem gospodarczym przybrały na sile w IV kwartale zeszłego roku.

Wg MFW wzrost gospodarczy w 2018 r. spowolnił do 3,7% wobec 3,8% w roku wcześniejszym m.in. w związku ze wzrostem napięć w światowym handlu. Przedłużająca się niepewność związana z eskalacją konfliktu poważnie zachwiała globalną gospodarką, a w sektorach bezpośrednio z nim związanych zaobserwowano wzrost cen i opóźnianie decyzji inwestycyjnych. Ponadto niekorzystny wpływ na wzrost gospodarczy miały ryzyka związane z wysokim poziomem długu publicznego i prywatnego, widmem twardego brexitu oraz większym niż przewidywano spowolnieniem w Chinach. Powyższe znalazło odzwierciedlenie w korektach *in minus* prognoz wzrostu PKB dla poszczególnych rynków dokonywanych w ciągu roku. (Vide tabela 1).

Tabela 1. Zmiany prognoz wzrostu PKB dla świata i wybranych rynków na rok 2018 (przedstawione w kolejnych projekcjach MFW, w %)

	Prognoza					Różnica
	I/18	IV/18	VII/18	X/18	I/19	I/18 vs. I/19
Świat	3,9	3,9	3,9	3,7	3,7	-0,2
Kraje rozwinięte	2,3	2,5	2,4	2,4	2,3	0,0
Stany Zjednoczone	2,7	2,9	2,9	2,9	2,9	-0,2
Strefa euro	2,2	2,4	2,2	2,0	1,8	-0,4
Niemcy	2,3	2,5	2,2	1,9	1,5	-0,8
Francja	1,9	2,1	1,8	1,6	1,5	-0,4
Włochy	1,4	1,5	1,2	1,2	1,0	-0,4
Japonia	1,2	1,2	1,0	1,1	0,9	-0,3
Wielka Brytania	1,5	1,6	1,4	1,4	1,4	-0,1
Kraje rozwijające się	4,9	4,9	4,9	4,7	4,6	-0,3
WNP	2,2	2,2	2,3	2,3	2,4	0,2
Rosja	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	0,0
Rozwijające się kraje Azji	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	0,0
Chiny	6,6	6,6	6,6	6,6	6,6	0,0

Źródło: DAG MPiT na podstawie danych MFW.

Z punktu widzenia polskiego eksportu ważna jest koniunktura w Niemczech, a ta w 2018 r. pogorszyła się. Wg obliczeń Destatis niemieckie PKB w 2018 r. wzrosło o 1,4% wobec 2,2% (r/r). Tym samym dynamika PKB była najniższa od 5 lat, co było rezultatem osłabienia popytu zagranicznego w drugiej połowie roku. Ponadto, wg wstępnych danych Destatis niemiecki handel zagraniczny w ujęciu miesięcznym, po notowanej w listopadzie niemalże stagnacji eksportu (wyniósł 116,4 mld EUR), w grudniu spadł o 4,5% (r/r), do poziomu 96,1 mld EUR. Z kolei po stronie importu, po notowanym w listopadzie wyhamowaniu wzrostu do 3,9% (do ok. 96 mld EUR), w grudniu pozostał na poziomie sprzed roku, tj. wyniósł ok. 82,1 mld EUR. Niemniej jednak w ujęciu rocznym 2018 r. niemiecki eksport towarów wzrósł o 3% (r/r), do ok. 1,3 bln EUR, a import towarów wzrósł o 5,7% (r/r), do blisko 1,1 bln EUR. W rezultacie odnotowano zmniejszenie nadwyżki o ponad 20 mld EUR, do 227,8 mld EUR. Szybciej niż przeciętnie w 2018 r. rósł niemiecki eksport do UE, tj. o 3,8%, do ok. 778,7 mld EUR, a import o 6,3%, do ok. 623 mld EUR. W obrotach z UE, Niemcy generują pokaźną nadwyżkę, która w 2018 r. wyniosła ok. 155,7 mld EUR. Co istotne, Niemcy zakończyły 2018 r. z największą od czasów zjednoczenia nadwyżką budżetową w wysokości 58 mld EUR (1,7% PKB Niemiec). To już 5. rok z rzędu, w którym budżet państwa (licząc łącznie z budżetami landów i samorządów miejskich) ustanawiał rekordy nadwyżki.

W 2018 roku wzrost gospodarczy w strefie euro i w UE okazał się słabszy od pierwotnych oczekiwań. Wg danych Eurostat, w całym 2018 r. PKB UE28 wzrósł o 1,9% (r/r) i był słabszy niż w 2017 r. o 0,5 pkt. proc. Z kolei w strefie euro wzrósł o 1,8% (r/r) wobec wzrostu o 2,4% w 2017 r. Wg pierwotnych prognoz MFW (kwiecień 2018) szacunkowy wzrost w strefie euro w analizowanym okresie miał wynieść 2,4%. Wyhamowanie tempa wzrostu w strefie euro związane było z rosnącą niepewnością na

świecie, zwiększyły się też wątpliwości co do jakości i stabilności finansów publicznych w wysoko zadłużonych państwach członkowskich, co również wzbudziło obawy związane ze stabilnością finansową i negatywnie wpłynęły na działalność gospodarczą.

Według Eurostat w 2018 r. eksport towarów UE28 wzrósł o 4% (r/r), do ok. 1,95 bln EUR, a import o 6,5% (r/r), do ok. 1,98 bln EUR. W rezultacie UE28 odnotowała deficyt w wysokości 22,6 mld EUR w porównaniu z nadwyżką w wysokości 22 mld EUR w 2017 r. W 2018 r. eksport towarów ze strefy euro do reszty świata wzrósł o 3,7% (r/r), do ok. 2,3 bln EUR, a import o 6,2% (r/r), do 2,1 bln EUR. W rezultacie strefa euro odnotowała nadwyżkę w wysokości 194,2 mld EUR.

Wzrost gospodarczy w USA za cały 2018 r. wyniósł 2,9% (r/r) i był najszybszy od wybuchu globalnego kryzysu. Wg wstępnych danych amerykańskiego Biura Analiz Gospodarczych, gdyby nie doszło pod koniec roku do tzw. zamknięcia rządu mógłby osiągnąć 3%, a to już byłby najlepszy wynik od 2005 r. Filary amerykańskiego wzrostu gospodarczego nadal pozostały solidne, tj. bezrobocie pozostało na rekordowo niskim poziomie, zaufanie konsumentów było ciągle wysokie, a wzrost płac zwiększał wydatki.

Wg wstępnych danych Census Bureau w 2018 roku amerykański eksport towarów wzrósł o 7,6% (r/r), do ok. 1,7 bln USD, a import o 8,6% (r/r), do ok. 2,6 bln USD. W rezultacie odnotowano wzrost deficytu handlowego o ponad 83,7 mld USD, do poziomu ok. 891,3 mld USD. Największą nadwyżkę Stany Zjednoczone notowały z państwami Ameryki Środkowej i Południowej (41,5 mld USD), Hongkongiem (31,14 mld USD), Niderlandami (24,8 mld USD), Australią (15,2 mld USD) oraz Belgią (14,2 mld USD). Z drugiej strony najgłębszy deficyt odnotowano w obrotach z Chinami (419,2 mld USD), Meksykiem (81,5 mld USD), Niemcami (68,3 mld USD), Japonią (67,6 mld USD), Irlandią (46,8 mld USD) oraz Włochami (31,6 mld USD). Warto zaznaczyć, że deficyt handlowy odnotowany w obrotach z Chinami wzrósł w analizowanym roku o 43,6 mld USD, co było wynikiem spadku eksportu o 7,4% (r/r), do ok. 120,36 mld USD oraz wzrostu importu o 6,7% (r/r), do ok. 539,5 mld USD. Rozpoczęta w 2018 roku wojna handlowa wywołana była przede wszystkim próbą obniżenia amerykańskiego deficytu handlowego, szczególnie w kwestii towarów. Jak wynika z wyżej przedstawionych danych, amerykańskie firmy starały się sprowadzić jak najwięcej towarów przed objęciem ich taryfami celnymi, co zwiększyło import. Z drugiej strony cła odwetowe – nałożone przez Chiny czy Meksyk – doprowadziły do znacznego zmniejszenia eksportu w niektórych kategoriach.

W 2018 roku chińska gospodarka wzrosła o 6,6%, co było najniższym tempem wzrostu od 28 lat. Zdaniem wielu ośrodków analitycznych, Chiny stwarzają zagrożenie dla globalnego wzrostu, co stanowi ryzyko przede wszystkim dla rosnącego poziomu zadłużenia sektora prywatnego. Warto dodać, że w relacji do PKB zadłużenie to wyniosło już 250% (wg oficjalnych danych) i w ciągu ostatnich dziesięciu lat zwiększyło się dwukrotnie. Niemniej, jednocześnie w całym 2018 r. wartość chińskiej wymiany handlowej wyniosła rekordowe 4,46 bln USD, tj. o 12,6% więcej niż rok wcześniej. Eksport wzrósł o 9,9%, do 2,52 bln USD, a import - o 15,8%, do 1,92 bln USD. Nadwyżka sięgnęła 351,8 mld USD i była najniższa od 2013 r. Największym partnerem handlowym Chin były Stany Zjednoczone (wg danych chińskich wartość wymiany handlowej: 633,52 mld USD, wzrost o 8,5% r/r), a na podium znalazła się także Japonia (327,66 mld USD, +8,1%) i Korea Południowa (313,43 mld USD, +11,8%). Najwięcej towarów z Państwa Środka trafiło do USA (478,42 mld USD), a największym źródłem importu była Korea Południowa (204,64 mld USD). Spośród głównych partnerów handlowych najszybciej rosła wymiana z Rosją (27,1%), za co odpowiadał przede wszystkim rekordowy wzrost importu (42,7%). Najmocniej wzrósł eksport do Indonezji (24,3%). Z chińskich danych wynika, że w 2018 r. Państwo Środka odnotowało najwyższą w historii nadwyżkę w handlu z USA. Wyniosła ona 323,32 mld USD. Eksport do Stanów Zjednoczonych zwiększył się o 11,3%, a import zaledwie o 0,7%.

Zgodnie z komunikatem Rosstat, rosyjski wzrost PKB w 2018 r. wyniósł 2,3% (r/r), podczas gdy rok wcześniej wzrósł zaledwie o 1,6%. Warto zaznaczyć, że nawet najbardziej optymistyczne prognozy wzrostu gospodarczego dla Rosji na 2018 r. nie przekraczały 1,6-1,8% (r/r). Wzrost na poziomie 2,3% byłby najwyższy od 2012 r. Wg opublikowanych danych Banku Światowego, wzrost PKB w Rosji w 2018 r. był na poziomie 1,6%, a wg MFW na poziomie 1,7%. W reakcji na krytyczne opinie dot. jakości pracy i prawdziwości opublikowanych danych, Rosstat wyjaśnił, że nieoczekiwany skok PKB uzasadniany był przez m.in. rekordowo wysoki (najwyższy od 10 lat) wzrost w sektorze budowlanym o 5,3%; zmianę metodologii rozliczeń – wprowadzenie innego sposobu umieszczania w statystykach dochodów pozapłacowych oraz rozliczania inwestycji; rozliczenia dochodów z Mundialu 2018 (szacowany przyrost ok. 220 tys. miejsc pracy i wpływów podatkowych w wysokości ok. 150 mld RUB; wzrost dochodów ludności o ok. 415 mld RUB, łączne dochody, które zwiększyły PKB: 235 mld RUB). Wg rosyjskiej Federalnej Służby Celnej w 2018 r. obroty handlu zagranicznego Rosji wyniosły 692,6 mld USD i odnotowano wzrost nadwyżki o 80,6 mld USD, do ok. 211,6 mld USD. Rosyjski eksport wzrósł o 25,6% (r/r), do 452,1 mld USD, a import o 5,1% (r/r), do ok. 240,5 mld USD. Największymi partnerami handlowymi Rosji w 2018 r. były Chiny (obroty: 108,3 mld USD), Niemcy (59,6 mld USD), Niderlandy (47,2 mld USD), Włochy (27 mld USD), Turcja (25,6 mld USD), USA (25 mld USD), Korea Południowa (24,8 mld USD), Polska (21,7 mld USD), Japonia (21,3 mld USD) oraz Francja (17,2 mld USD). Co istotne, wg ocen rosyjskiego ministerstwa gospodarki, Rosja straciła w 2018 r. ok. 6,3 mld USD na sankcjach i ograniczeniach handlowych nałożonych na nią przez inne kraje. Największe straty – 2,4 mld USD – spowodowały ograniczenia nałożone przez UE.

W 2018 roku odnotowano znaczne zmiany wartości ceny ropy naftowej – od początku roku surowiec systematycznie drożał aż do października, by w szczytowym okresie zanotować wartość ponad 85 USD/bar., tj. najwyższą od 4 lat. Wynikało to przede wszystkim z postanowień porozumienia naftowego (OPEC oraz dwanaście państw spoza organizacji, w tym Rosja) oraz perspektywą powrotu sankcji USA wobec Iranu. W kolejnych tygodniach ubiegłego roku cena ropy naftowej na rynkach światowych gwałtownie spadała (do 51 USD pod koniec grudnia). Średnio w grudniu 2018 roku cena ropy Brent była o 12% niższa niż miesiąc wcześniej (po spadku o 20% w listopadzie 2018 roku). W skali rocznej cena ropy Brent w grudniu 2018 roku była również o 12% niższa (podczas gdy dwa miesiące wcześniej roczne tempo wzrostu cen sięgało 40%). Znaczna przecena ropy naftowej była spowodowana głównie obawami o globalny wzrost gospodarczy. Nie powstrzymały jej nawet doniesienia o uzgodnionym przez producentów ropy ograniczeniu wydobycia w I półroczu 2019 roku.

Odczyt wskaźnika perspektyw handlu światowego (*World Trade Outlook Indicator - WTOI*) przygotowanego przez Światową Organizację Handlu, na poziomie 96,3 pkt., tj. najniższy od marca 2010 r. i jednocześnie poniżej poziomu odniesienia 100 dla indeksu, sygnalizuje ekspansję handlu poniżej trendu na przełomie 2018/2019 roku. Wynik ten wskazuje na potrzebę ograniczenia napięcia w handlu światowym w celu uniknięcia szerszego spowolnienia gospodarczego.

Z kolei wśród ważniejszych uwarunkowań wewnętrznych wymiany towarowej Polski z zagranicą należy wymienić m.in. działania inwestycyjne prowadzone przez Polską Agencję Inwestycji i Handlu. Na koniec 2018 r. PAIH zamknął 70 projektów (wobec 61 w 2017 r.), co znaczy, że tyle zapadło pozytywnych decyzji inwestycyjnych. Wartość portfela pomyślnie zakończonych przez PAIH projektów wyniosła 2,1 mld EUR (wzrost o 17% r/r). W wyniku decyzji inwestorów pracę w Polsce znajdzie 19 082 osób wobec 17 tys. rok temu (o 12% więcej niż w 2017 r.).

W inwestycjach zagranicznych dominowały projekty zaawansowane technologicznie, m.in.: Umicore (fabryka komponentów do baterii jonowo-litowych z Belgii) – druga czołowa po LG Chem inwestycja w branży elektromobilności, Varroc Lighting Systems (fabryka komponentów i centrum B+R sektora automotive z Indii), EME Aero (centrum serwisowe z Niemiec). W układzie regionalnym największą inwestycją bezpośrednich w ujęciu r/r przyciągnęło województwo pomorskie i wielkopolskie.

Na koniec 2018 roku PAIH obsługiwała 175 projektów o łącznej wartości 6,81 mld EUR i 33 354 potencjalnych miejscach pracy. Są to projekty z USA (48), Niemiec (23), Chin (14), Korei Płd (11), Japonii (11), Wielkiej Brytanii (8). Pod względem liczby projektów dominowała branża usługowa BSS – 44 projekty, następnie – motoryzacyjna (27), B+R (22), elektromobilność (24) i spożywcza (12).

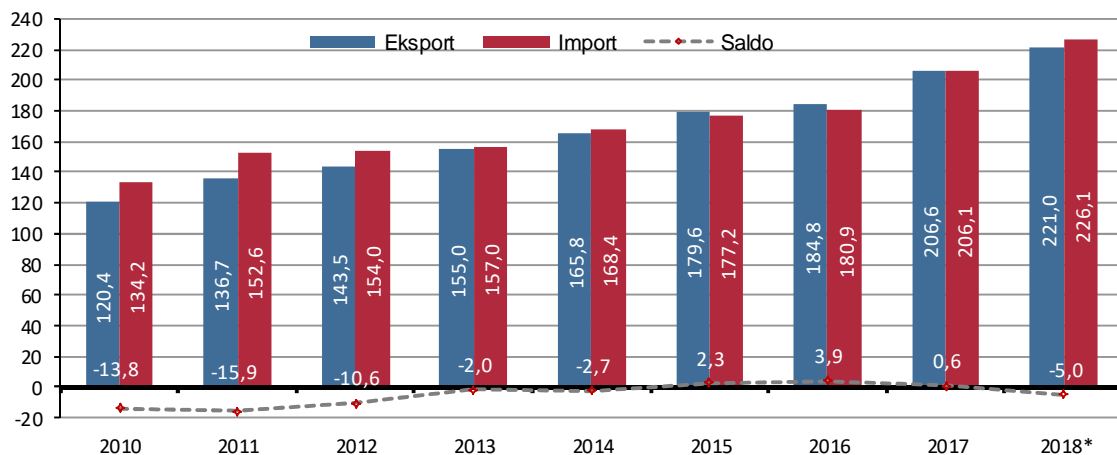
II. Obroty towarowe ogółem w 2018 roku

W 2018 r. polskie obroty towarowe z zagranicą osiągnęły blisko 450 mld EUR, w tym eksport wyniósł 221 mld EUR i był wyższy niż przed rokiem o 7%, a import prawie 226,1 mld EUR, tj. wzrósł o 9,7%.

Taki wynik udało się osiągnąć pomimo: (1) spowolnienia PKB i popytu zagranicznego naszych głównych partnerów handlowych (wg Komisji Europejskiej PKB strefy euro wyhamował o 0,5 pkt. proc., do 1,9%, Niemiec o 0,7 pkt. proc. do 1,5%), (2) ogólnoswiatowego wyhamowania handlu (wg MFW w ujęciu realnym spowolnił o 1,3 pkt. proc., do 4%) oraz (3) nasilającego się protekcjonizmu. Co więcej, naszym przedsiębiorstwom nie służyła utrzymująca się niepewność, co do rozwoju konfliktu USA-Chiny, jak również ta wokół Brexitu.

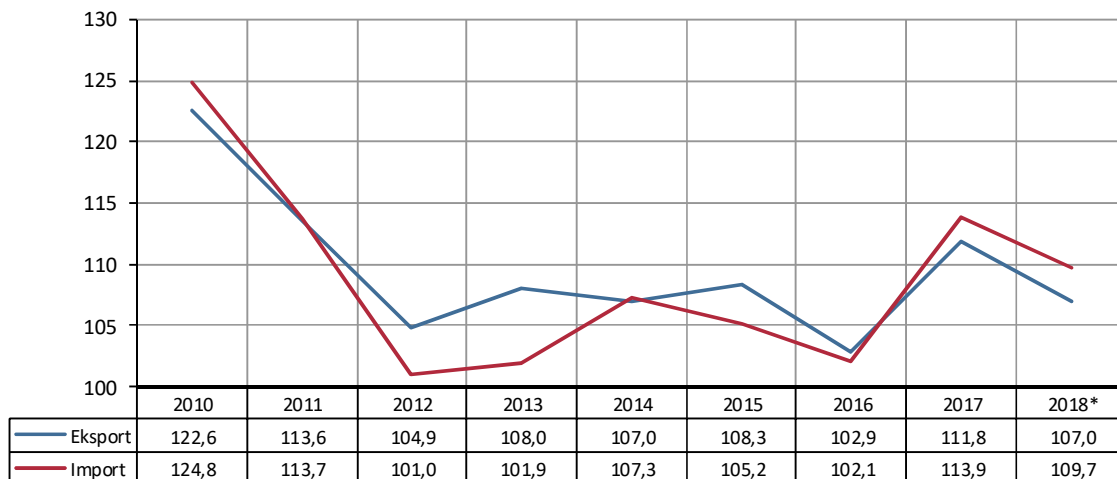
W rezultacie wyższej dynamiki importu niż eksportu, rok 2018 zamknęliśmy deficytem w wysokości 5 mld EUR, podczas gdy przed rokiem notowaliśmy nadwyżkę na poziomie 0,56 mld EUR.

Wykres 1. Obroty towarowe Polski w okresie 2010 – 2018 (w mld EUR)

Źródło: MPiT na podstawie danych GUS, *dane wstępne.

Wykres 2. Dynamika eksportu i importu w okresie 2010-2018 (r/r)

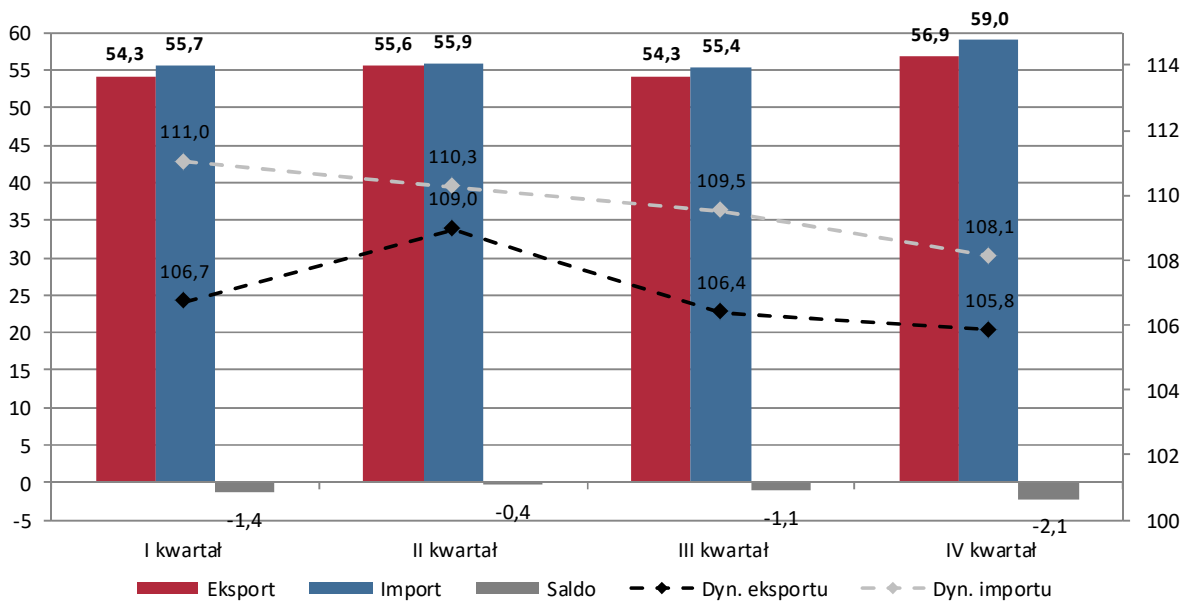

Źródło: MPiT na podstawie danych GUS, *dane wstępne.

Jakkolwiek w 2018 r. nasze przedsiębiorstwa wykazały relatywnie dużą odporność na pogarszające się otoczenie zewnętrzne i w skali roku osiągnęły dobry wynik, to nie można powiedzieć, że te czynniki w żaden sposób nie oddziaływały - skala tego była zdecydowanie niższa niż na innych rynkach oraz niższa niż przypuszczano.

Na wykresie nr 3 zobrazowano spowalniającą od III kw. dynamikę naszych obrotów towarowych. W dużej mierze wynikało to z dekoniunktury na rynku motoryzacyjnym spowodowanej nowymi normami emisji spalin, która przyczyniła się nie tylko do spowolnienia gospodarki niemieckiej, ale ze względu na silne powiązania międzynarodowe w europejskim przemyśle motoryzacyjnym, także innych rynków unijnych.

Wykres 3. Obroty towarowe Polski w okresie I kw. - IV kw. 2018 (wartości w mld EUR (L) i dynamika r/r (P))

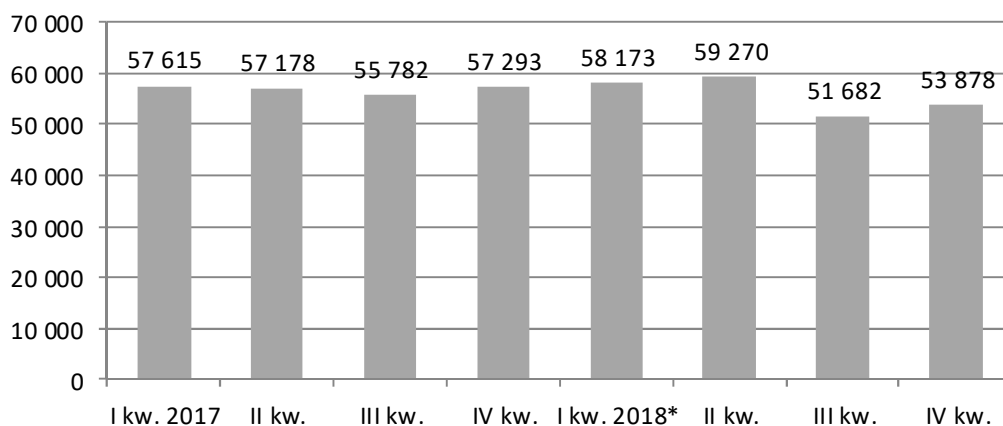

Źródło: MPiT na podstawie danych GUS, *dane wstępne.

Polska nie jest czołowym eksporterem samochodów, jakkolwiek ze względu na fakt, że jest jednym z kluczowych sprzedawców silników oraz części samochodowych, pozostaje pod silnym wpływem koniunktury na europejskim rynku motoryzacyjnym, w szczególności niemieckim.

Jak zobrazowano na wykresie nr 4., sprzedaż niemieckich *pojazdów i ich części oraz akcesoriów* spadła w III kw. 2018 r. o ok. 7,5% r/r. Przełożyło się to jednocześnie na spadek polskiego eksportu części i akcesoriów do samochodów do Niemiec o 2% (o 20 mln EUR). Warto tutaj jednak odnotować, że zostało to zrekompensowane przez zwiększenie dostaw na Słowację oraz do Rumunii (odpowiednio o 60 mln EUR oraz 22 mln EUR w III kw. 2018 r.), w efekcie czego w skali ogólnej sprzedaż tych towarów w analizowanym kw. odnotowała wzrost o 5,3% (o 140 mln EUR).

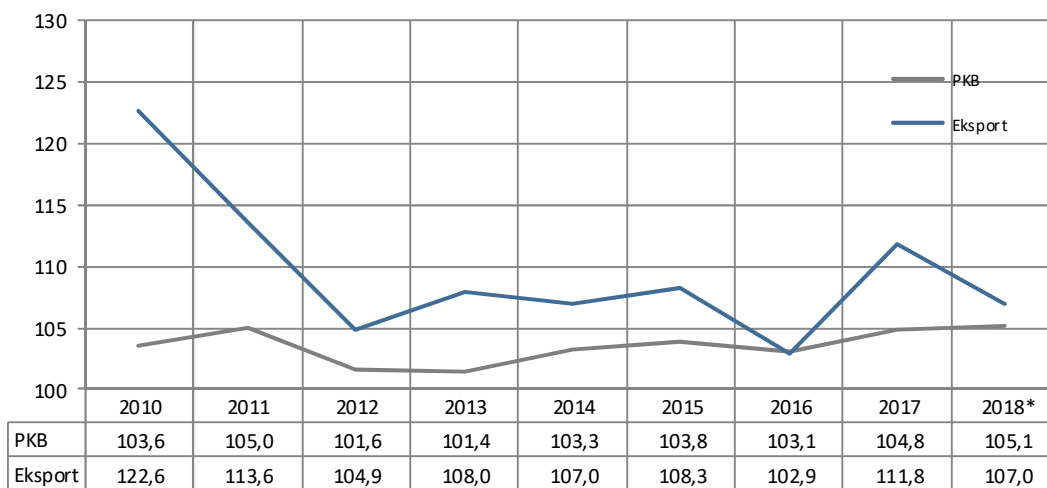
Wykres 4. Niemiecki eksport pojazdów i ich części oraz akcesoriów w okresie I kw. 2017- IV kw. 2018 (w mln EUR)

Źródło: MPiI na podstawie danych ITC, *dane wstępne.

Analogicznie jak w 2017 r., w 2018 r. tempo wzrostu eksportu przewyższało wzrost PKB (o 1,9 pkt. proc.).

Wykres 5. Dynamika eksportu i PKB w okresie 2010-2018 (r/r)

Źródło: MPiI na podstawie danych GUS, *dane wstępne.

Biorąc pod uwagę trzy najważniejsze waluty rozliczeniowe naszych transakcji handlowych, najszybciej w 2018 r. rosły obroty wyrażone w dolarach. Wynikało to z umocnienia złotego w stosunku do dolara o 4,3% w 2018 r. Z kolei kurs PLN/EUR utrzymał się na poziomie zbliżonym do zeszłorocznego, w

efekcie czego dynamika obrotów w PLN niewiele różniła się od tej wyrażonej w EUR. (Vide tabela nr 2).

Tabela 2. Obroty towarowe Polski ogółem w okresie 2017-2018 wyrażone w USD, EUR i PLN

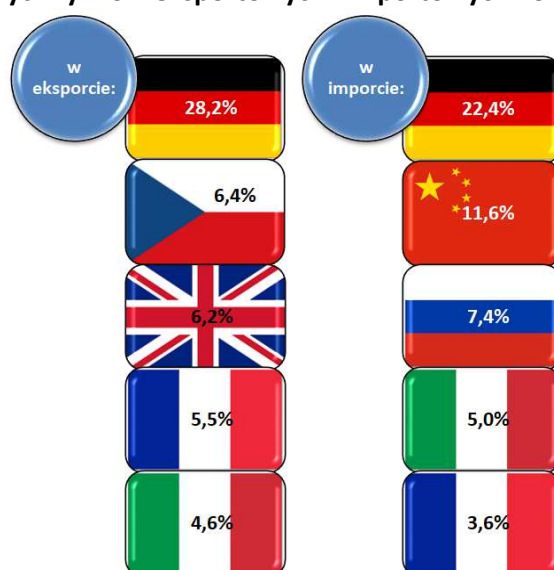
2017			2018*			Dynamika	
Eksport	Import	Saldo	Eksport	Import	Saldo	Eksport	Import
<i>w mln USD</i>							
231 591,3	231 034,9	556,4	261 815,3	267 699,9	-5 884,6	113,1	115,9
<i>w mln EUR</i>							
206 647,3	206 084,4	562,9	221 040,5	226 066,5	-5 026,0	107,0	109,7
<i>w mln PLN</i>							
882 619,5	880 078,4	2 541,1	940 366,6	961 819,8	-21 453,1	106,5	109,3

Źródło: DAG MPiT na podstawie danych GUS, *dane wstępne.

W 2018 r. lista pięciu najważniejszych rynków eksportowych kształtowała się tak samo jak przed rokiem. Już tradycyjnie pierwsze miejsce zajęły Niemcy (ok. 28% udziału), z kolei na kolejnych pozycjach uplasowały się: Czechy (ok. 6,5%), Wielka Brytania (6,2%), Francja (5,5%) oraz Włochy (ok. 4,5%).

Zmian w kolejności nie odnotowano także na liście najważniejszych rynków importowych. W 2018 r. prezentowała się ona następująco: Niemcy – ok. 22,5% udziału, Chiny – ok. 11,5%, Rosja – ok. 7,5%, Włochy – 5%, Francja – ok. 3,5%.

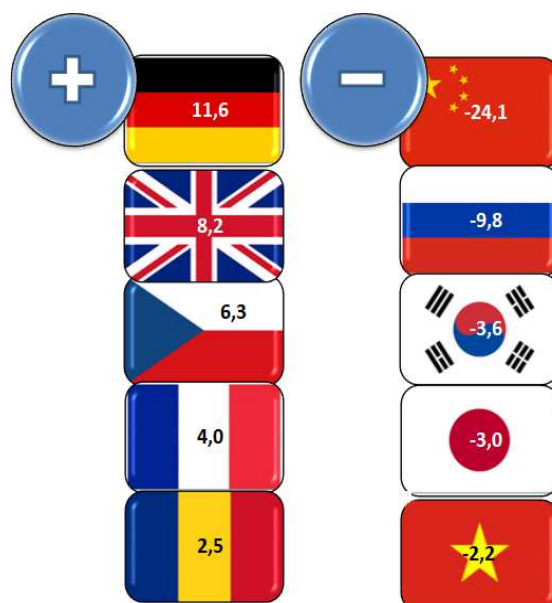
Rys. 2. Lista 5 najważniejszych rynków eksportowych i importowych Polski w 2018 r.

Źródło: MPiT na podstawie wstępnych danych GUS.

Na liście 5 rynków, z którymi notowaliśmy największą nadwyżkę obrotów, inaczej niż przed rokiem, znalazła się Rumunia (na miejscu 5.), z kolei zabrakło na niej Ukrainy, która w 2018 r. przesunęła się na pozycję 7. Z kolei na liście 5 krajów, z którymi notowano największe ujemne saldo obrotów nastąpiła zamiana miejsc między Republiką Korei i Japonią (obecnie plasują się na pozycji kolejno 3 i 4).

Rys. 3. Lista krajów, z którymi Polska odnotowała największe dodatnie i najgłębsze ujemne saldo obrotów w 2018 r.

Źródło: MPiT na podstawie wstępnych danych GUS.

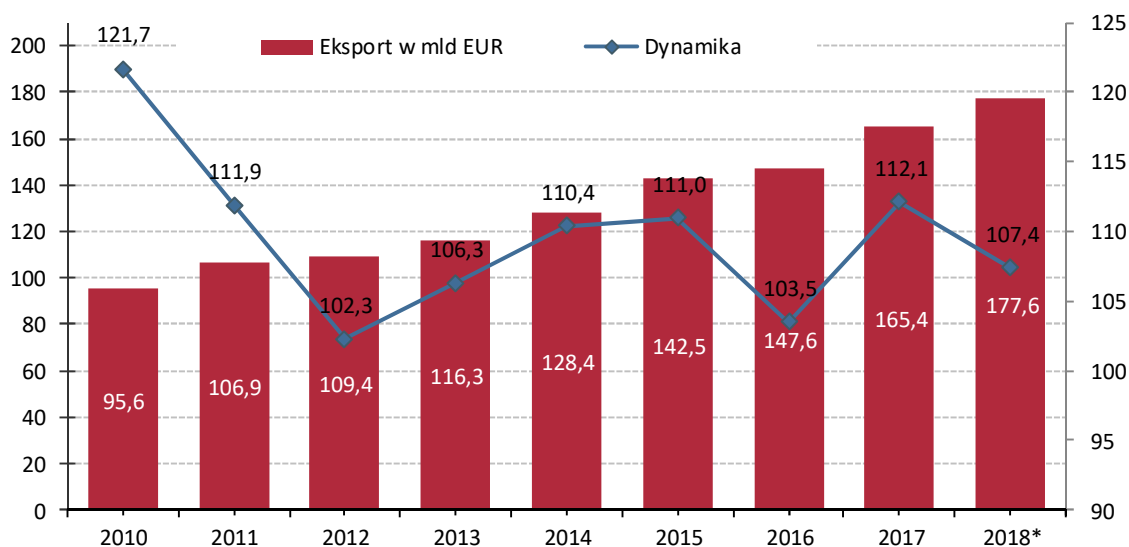
Rosja i Chiny znalazły się jednocześnie w grupie krajów, z którymi w 2018 r. odnotowaliśmy największe pogorszenie salda obrotów (odpowiednio o: 2,9 mld EUR i 1,9 mld EUR). Na kolejnych miejscach na tej liście znalazły się: Turcja (pogorszenie salda o ok. 980 mln EUR), Kazachstan (o ok. 975 mln EUR), Republika Korei (o ok. 730 mln EUR), Wietnam (o 658 mln EUR). Z drugiej strony w czołówce krajów, z którymi w 2018 r. odnotowaliśmy największą poprawę stanu równowagi znalazły się: Niemcy (o 2,5 mld EUR), Niderlandy (o 0,64 mld EUR), Rumunia (o 0,5 mld EUR) oraz Czechy (o 0,47 mld EUR).

III. Zmiany obrotów w przekroju geograficznym

Analogicznie jak w poprzednich latach, w 2018 r. wyższą dynamikę eksportu notowano z państwami rozwiniętymi gospodarczo (o 7,4%, do 192,3 mld EUR), niż z krajami słabiej rozwiniętymi (o 4%, do 28,7 mld EUR). Z kolei tempo wzrostu importu z krajów słabiej rozwiniętych (ok. 17%, do 77,9 mld EUR) znacząco przewyższało wzrost przywozu z krajów rozwiniętych gospodarczo (o 6,2%, do ok. 148,2 mld EUR).

W podobnym tempie co obroty z krajami rozwiniętymi gospodarczo rosła wymiana z UE, tj. eksport zwiększył się o 7,4% (do 177,6 mld EUR), a import o 6% (do 131,9 mld EUR).

Wykres 6. Eksport do Unii Europejskiej w latach 2010-2018 (wartości w mld EUR (L) i dynamika r/r (P))

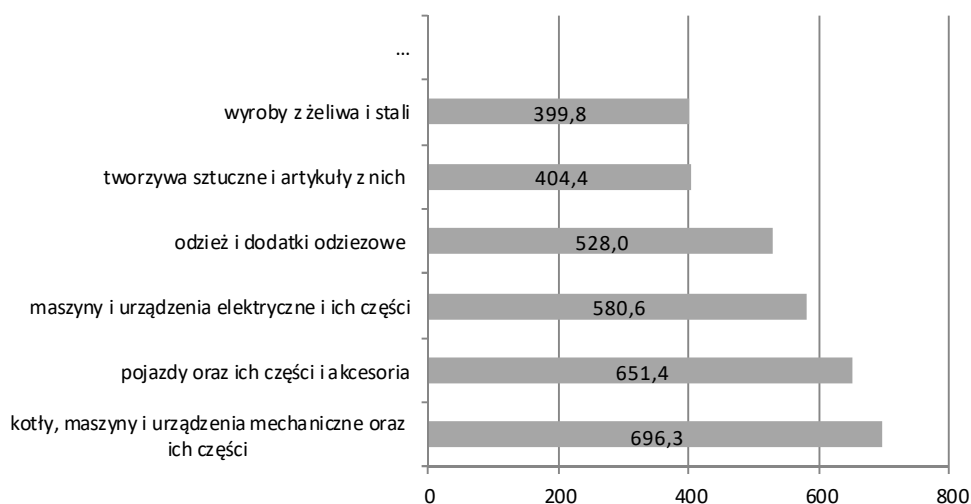

Źródło: MPiT na podstawie danych GUS, *dane wstępne.

Wśród krajów UE najbardziej w ujęciu nominalnym zwiększyła się sprzedaż do:

- Niemiec – o 5,4 mld EUR (tj. o 9,6%), w tym szczególnie wyrobów elektromaszynowych (vide wykres 7);
- Niderlandów – o 0,9 mld EUR (tj. o blisko 10%);
- Czech – o 0,76 mld EUR (tj. o 5,7%);
- Rumunii – o prawie 0,7 mld EUR (o 18%) oraz
- Francji – o ponad 0,6 mld EUR (o 5,3%).

Wykres 7. Wzrost eksportu (w ujęciu nominalnym) wybranych towarów do Niemiec w 2018 r. (w mln EUR).

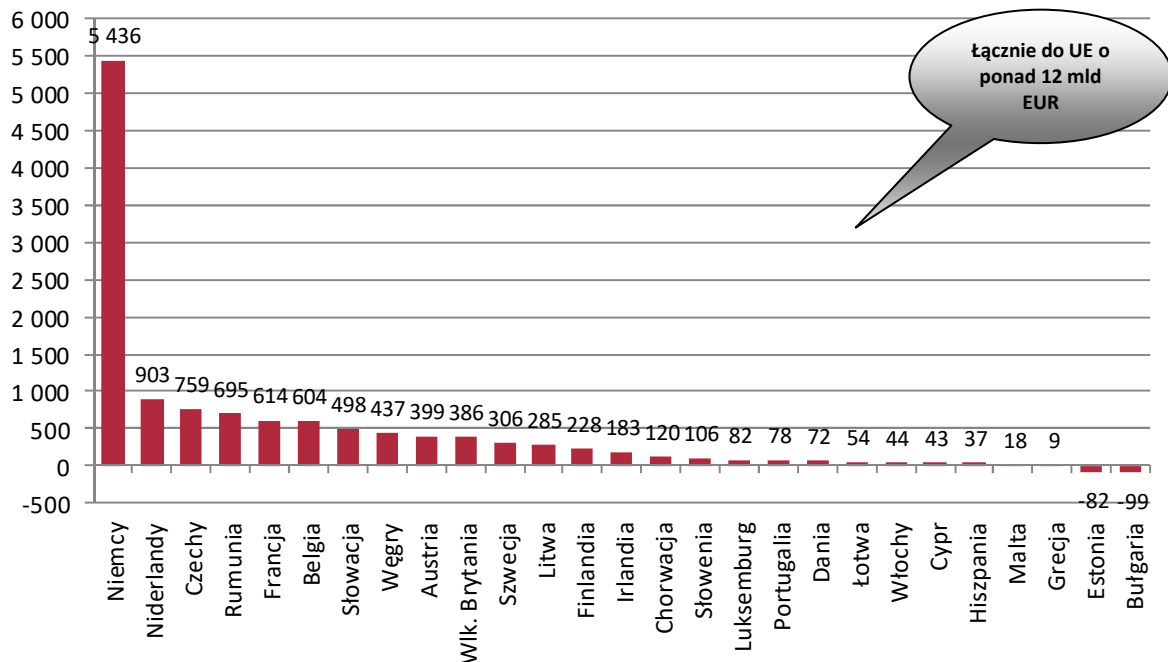

Źródło: MPiT na podstawie wstępnych danych GUS.

Niepewność związana z przyszłymi relacjami handlowymi UE z Wielką Brytanią przełożyła się na relatywnie wolny wzrost sprzedaży na ten rynek, tj. o 2,9% (tj. o ok. 385 mln EUR).

Wśród krajów UE, spadek notowano do dwóch z nich, tj. do Bułgarii i Estonii – kolejno o ok. 100 mln EUR i 80 mln EUR.

Wykres 8. Wzrost eksportu (w ujęciu nominalnym) do państw UE w 2018 r. (w mln EUR)

Źródło: MPiT na podstawie wstępnych danych GUS.

W ujęciu przedmiotowym najbardziej (w ujęciu nominalnym) zwiększyła się sprzedaż do UE następujących pozycji:

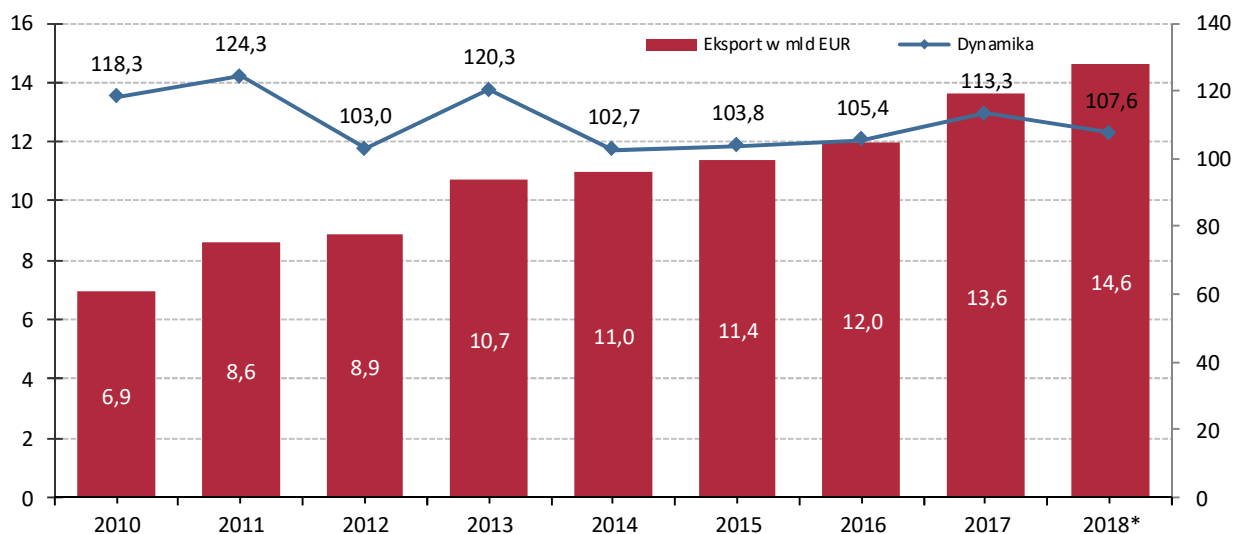
- *kotły, maszyny i urządzenia mechaniczne oraz ich części* – o prawie 1,8 mld EUR (tj. o ponad 9%);
- *maszyny i urządzenia elektryczne oraz ich części i akcesoria* – o 1,2 mld EUR (tj. o 6,6%);
- *pojazdy nieszynowe oraz ich części i akcesoria* – o blisko 1,2 mld EUR (o 5,7%);
- *tworzywa sztuczne i artykuły z nich* – o prawie 1,1 mld EUR (o ok. 13%);
- *wyroby z żeliwa i stali* – o ok. 0,66 mld EUR (tj. o ok. 12%) oraz
- *paliwa i oleje mineralne* – o ok. 0,63 mld EUR (tj. o prawie 15%).

Podobnie jak w eksporcie, najbardziej, wśród krajów UE, zwiększył się import z Niemiec (o 2,9 mld EUR, tj. o 6,1%). Na kolejnych pozycjach pod względem wzrostu nominalnego uplasowały się: Wielka Brytania (o 0,52 mld EUR, tj. o ok. 10,5%), Szwecja (o 0,4 mld EUR, tj. o ok. 10,5%), Włochy (o 0,36 mld EUR, tj. o 3,2%) oraz Austria (o 0,35 mld EUR, tj. o ok. 10%).

Nadwyżka obrotów towarowych z krajami unijnymi wyniosła 45,7 mld EUR, tj. poziom o 4,8 mld EUR wyższy niż przed rokiem. Poprawę salda odnotowano z 18. krajami unijnymi, w tym najwyższą z: Niemcami (o 2,5 mld EUR), Niderlandami (o 0,64 mld EUR), Rumunią (o 0,51 mld EUR), Czechami (o 0,47 mld EUR) oraz Węgrami (o 0,38 mld EUR).

Nieznacznie powyżej średniej rósł w 2018 r. **eksport do pozaunijnych rynków rozwiniętych gospodarczo**, tj. o 7,6%, do 14,6 mld EUR.

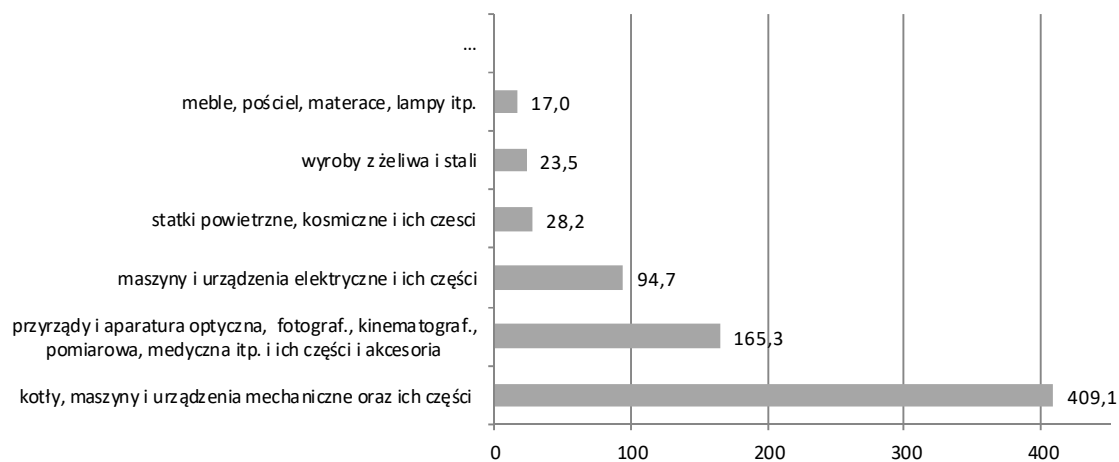
Wykres 9. Eksport do pozaunijnych rynków rozwiniętych gospodarczo w latach 2010-2018 (wartości w mld EUR (L) i dynamika r/r (P))

Źródło: MPiT na podstawie danych GUS, *dane wstępne.

W tej grupie rynków najbardziej zwiększyła się sprzedaż do USA (o blisko 0,7 mld EUR, tj. o ok. 12,5%) oraz Norwegii (o 0,24 mld EUR, tj. o ok. 10%).

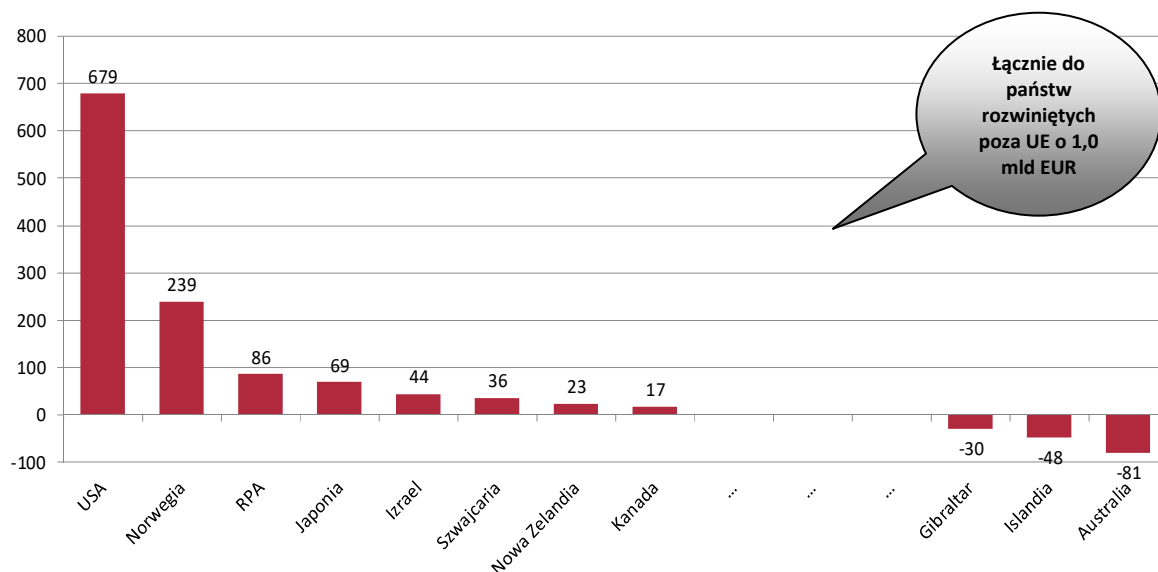
Wykres 10. Wzrost eksportu (w ujęciu nominalnym) wybranych towarów do USA w 2018 r. (w mln EUR).

Źródło: MPiT na podstawie wstępnych danych GUS.

Dynamicznie także rósł wywóz do RPA (o 15%), Japonii (o ok. 14%), czy Izraela (o ok. 8%), niemniej jednak w ujęciu nominalnym są to niewielkie wartości. (Vide wykres 11).

Wykres 11. Wzrost eksportu (w ujęciu nominalnym) do wybranych państw rozwiniętych gospodarczo poza UE w 2018 r. (w mln EUR)

Źródło: MPiT na podstawie wstępnych danych GUS.

Do całej grupy pozaunijnych krajów rozwiniętych gospodarczo najbardziej w ujęciu nominalnym zwiększył się wywóz:

- *kotłów, maszyn i urządzeń mechanicznych oraz ich części* – o 0,5 mld EUR, tj. ok. 16,5%;
- *statków, łodzi oraz konstrukcji pływających* – o prawie 0,2 mld EUR, tj. ok. 27%;
- *maszyn i urządzeń elektrycznych oraz ich części i akcesoriów* – o blisko 0,2 mld EUR, tj. o ok. 16,5% oraz
- *przryków i aparatury, optycznej, fotograficznej, kinematograficznej itp. i ich części i akcesoriów* – o blisko 0,2 mld EUR, tj. o ponad 30%.

W podobnym do eksportu tempie, rósł w 2018 r. import z krajów rozwiniętych gospodarczo poza UE, tj. o 7,4%, do 16,2 mld EUR. Najbardziej zwiększył się on z: USA (o 0,55 mld EUR, tj. o ok. 9,5%), Norwegii (o 0,37 mld EUR, tj. o blisko 17%), Szwajcarii (o 0,17 mld EUR, tj. o 11,3%) oraz Japonii (o 0,16 mld EUR, tj. o 4,8%).

W wymianie towarowej z krajami rozwiniętymi gospodarczo spoza UE notujemy deficyt, który w 2018 r. wyniósł 1,6 mld EUR, tj. poziom o blisko 90 mln EUR wyższy niż w 2017 r. Największy ujemny bilans Polska wykazuje z Japonią (prawie 3 mld EUR, wzrost o ok. 95 mln EUR r/r). Na kolejnym miejscu, niemniej jednak już ze znacznie mniejszym deficytem, znajdują się USA (265 mln EUR wobec ok. 390 mln EUR przed rokiem).

Z kolei na liście krajów z omawianej grupy, z którymi w 2018 r. notowaliśmy największą nadwyżkę uplasowały się:

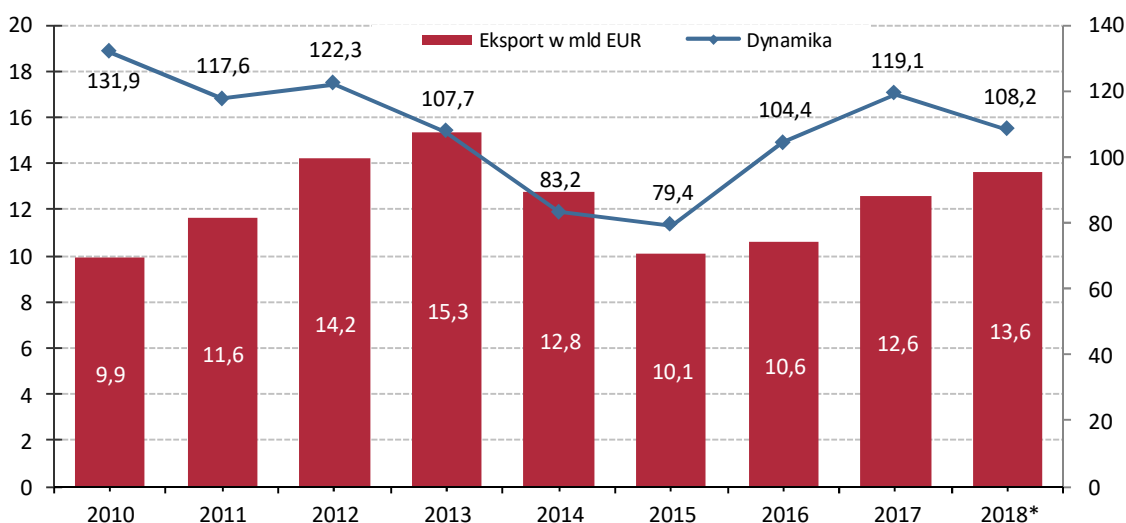
- Kanada - 765 mln EUR; w ujęciu r/r zwiększenie o 0,2 mld EUR. Z tym, że ta poprawa stanu zrównoważenia nie jest rezultatem przyspieszenia naszego eksportu (w 2018 r. zwiększył się on zaledwie o ok. 1,5%), tylko gwałtownego spadku importu – o 30%¹).

¹ Warto tu mieć na uwadze wysoką bazę odniesienia z 2017 r., kiedy to import z Kanady zwiększył się o ponad 80%.

- Szwajcaria – 300 mln EUR, co stanowi redukcję o 134 mln EUR w porównaniu z 2017 r. Pogorszenie stanu zrównoważenia było rezultatem szybkiego wzrostu importu (o ok. 11,5%), przy zaledwie niespełna 2% wzroście eksportu.
- RPA - ok. 275 mln EUR, tj. poziom nieznacznie wyższy niż przed rokiem.

Analogicznie jak w 2017 r., dynamicznie rosły obroty z krajami **WNP**, z tym, że i tak duża dysproporcja między dynamiką eksportu i importu została w 2018 r. jeszcze wzmocniona. Eksport do tej grupy zwiększył się o 8,2% (tj. o 1 mld EUR, do 13,6 mld EUR), a import aż o ok. 30% (tj. o 5,3 mld EUR, do 22,5 mld EUR). Tym samym ujemny bilans z krajami WNP pogłębił się w ciągu roku blisko 2-krotnie, do 8,8 mld EUR.

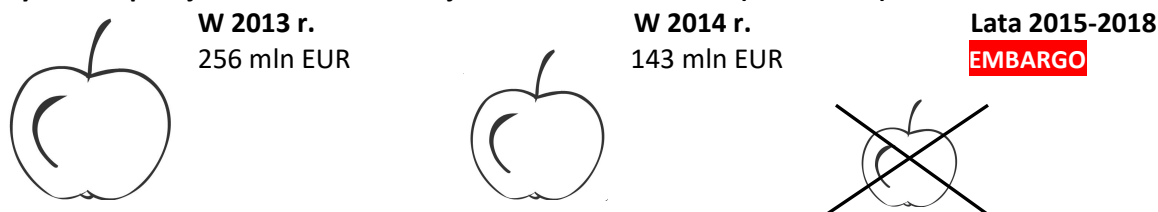
Wykres 12. Eksport do WNP w latach 2010-2018 (wartości w mld EUR (L) i dynamika r/r (P))

Źródło: MPiT na podstawie danych GUS, *dane wstępne.

Wśród tej grupy państw najbardziej zwiększył się wywóz do Rosji, tj. o 0,6 mld EUR (o 9,6%). Niemniej jednak nadal nie został odbudowany jego poziom z roku 2013 r. (pozostaje on o 17% niższy niż w 2013 r.). W pewnej mierze wynika to z utrzymującego się rosyjskiego embarga na produkty rolno-spożywcze, w tym na polskie jabłka. Jabłka przed laty stanowiły czołową pozycję wśród towarów sprzedawanych do Rosji (biorąc pod uwagę 6 cyfrowe znaki CN zajmowały 2 pozycję w 2013 r.), a od roku 2015 ich eksport do Rosji praktycznie nie istnieje.

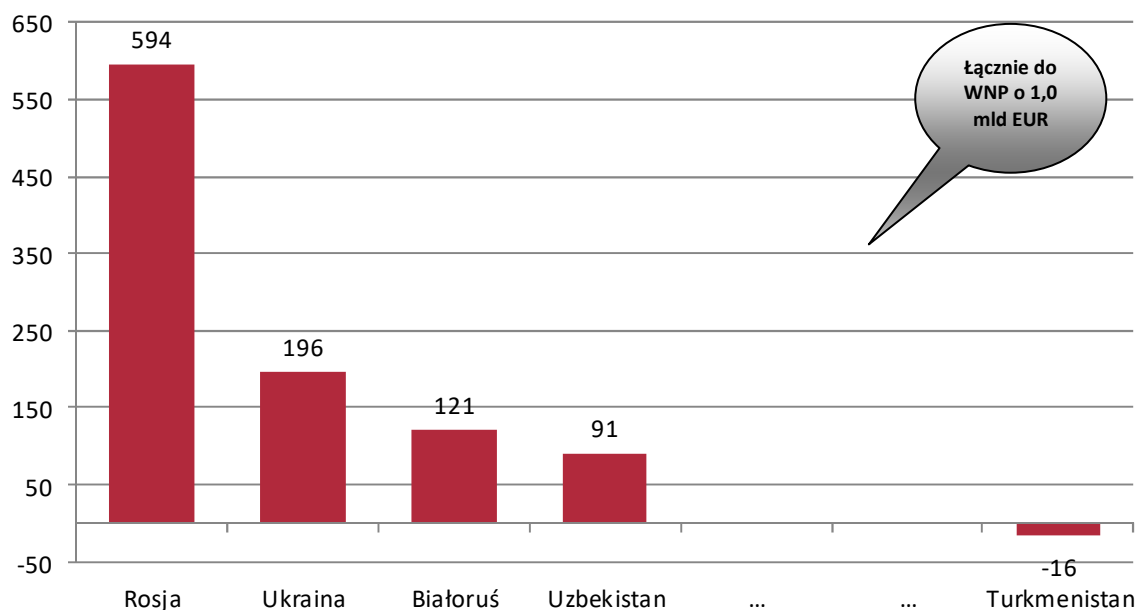
Rys. 4. Eksport jabłek z Polski do Rosji w latach 2013-2018 r. (w mln EUR)

Źródło: MPiT na podstawie danych GUS.

Eksport na Ukrainę zwiększył się z kolei o 0,2 mld EUR (o 4,6%), a na Białoruś o ok. 120 mln EUR (o ok. 9%). Wśród rynków WNP na uwagę zasługuje także dynamiczny wzrost sprzedaży do Uzbekistanu – 2,3-krotny (o 90 mln EUR).

Wykres 13. Wzrost eksportu (w ujęciu nominalnych) do wybranych państw WNP w 2018 r. (w mln EUR)

Źródło: MPiT na podstawie wstępnych danych GUS.

W 2018 r. najbardziej do WNP zwiększyła się sprzedaż:

- *kotłów, maszyn i urządzeń mechanicznych oraz ich części* – o 520 mln EUR,
- *pojazdów nieszynowych oraz ich części i akcesoriów* – o ok. 140 mln EUR,
- *maszyn i urządzeń elektrycznych oraz ich części i akcesoriów* – o ok. 125 mln EUR.

Na ponad 30% wzrost importu z krajów WNP złożyło się dynamiczne zwiększenie przywozu ze wszystkich najważniejszych rynków tej grupy, tj. z: Rosji (o 3,5 mld EUR, tj. o 27%), Kazachstanu (o blisko 1 mld EUR, tj. 2,2-krotnie), Ukrainy (o ponad 0,4 mld EUR, tj. o ok. 20%) oraz Białorusi (o 0,3 mld EUR, tj. o ponad 30%).

W przekroju przedmiotowym ze względu na wysoki wzrost cen, najbardziej powiększył się import paliw i olejów mineralnych (o 3,9 mld EUR, tj. o ok. 40%), żelaza, żeliwa i stali (o 0,5 mld EUR, tj. o ok. 55%), chemikaliów organicznych (o ok. 113 mln EUR, tj. o ok. 35%) oraz drewna i wyrobów z drewna, węgla drzewnego (o ok. 90 mln EUR, tj. o ok. 17%).

W rezultacie takiego wyraźnego wzrostu przywozu z krajów WNP w 2018 r., ich rola w naszym imporcie zwiększyła się aż o 1,6 pkt. proc., do blisko 10% w 2018 r., w tym Rosji o 1 pkt. proc., do 7,4%.

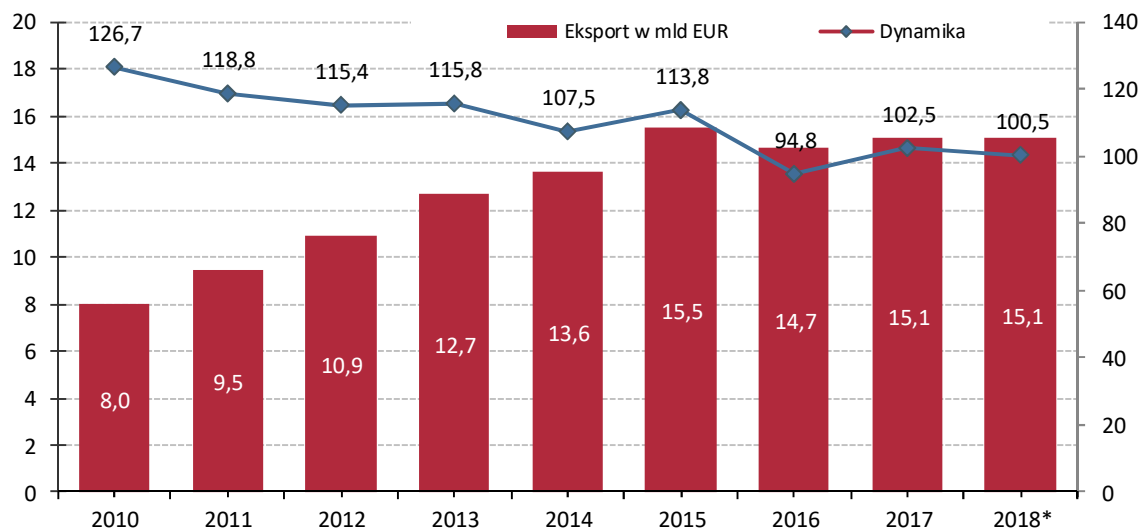
Dynamiczny wzrost importu z krajów WNP przełożył się jednocześnie na pogorszenie stanu zrównoważenia obrotów, w tym z Rosją (pogłębienie deficytu o 2,9 mld EUR), Kazachstanem o prawie 1 mld EUR, Ukrainą o 0,22 mld EUR oraz Białorusią o blisko 0,2 mld EUR.

Rosja w 2018 r. uplasowała się na 1. miejscu wśród państw, z którymi Polska odnotowała największe pogorszenie stanu zrównoważenia oraz na 2. miejscu (za Chinami) pod względem poziomu deficytu.

Niewielki, na poziomie 0,5% (do 15,1 mld EUR) wzrost eksportu notowano do **pozostałych rynków rozwijających się i słabiej rozwiniętych (poza WNP)**. Z drugiej strony dynamicznie rósł przywóz z tej

grupy krajów – o ok. 12,5% (do 55 mld EUR), co zdecydowało o dalszym pogłębieniu ujemnego salda (o prawie 6,1 mld EUR, do 40,3 mld EUR).

Wykres 14. Eksport do pozostałych rynków rozwijających się i słabiej rozwiniętych (spoza WNP) w latach 2010-2018 (wartości w mld EUR (L) i dynamika r/r (P))

Źródło: MPiT na podstawie danych GUS, *dane wstępne.

W grupie rynków słabiej rozwiniętych i rozwijających się – pod względem zwiększenia eksportu – wyróżniały się: Arabia Saudyjska (o ok. 140 mln EUR), Chile (o ok. 120 mln EUR) oraz Maroko (o 80 mln EUR). Z drugiej strony głęboki spadek notowano na nasz główny rynek eksportowy z tej grupy, Turcji (o ok. 0,4 mld EUR). Niewielkie wzrosty natomiast odnotowano np. do: Chin (o 65 mln EUR), Indii (o ok. 40 mln EUR), Meksyku (o ok. 37 mln EUR) oraz Republiki Korei (o 35 mln EUR).

W przekroju przedmiotowym, do tej grupy państw najbardziej w 2018 r. wzrósł eksport *paliw i olejów mineralnych* (o ok. 185 mln EUR) oraz *statków powietrznych, kosmicznych i ich części* (o 0,1 mld EUR). Natomiast największe spadki nastąpiły w przypadku: *pojazdów nieszynowych oraz ich części i akcesoriów* (o 185 mln EUR), *maszyn i urządzeń elektrycznych oraz ich części i akcesoriów* (o ok. 115 mln EUR) oraz *produktów farmaceutycznych* (o ok. 110 mln EUR).

Natomiast w przypadku importu, wyraźny jego wzrost z rynków słabiej rozwiniętych i rozwijających się wynikał m.in. ze znaczącego zwiększenia przywozu: *maszyn i urządzeń elektrycznych oraz ich części i akcesoriów* (o 1,1 mld EUR), *kotłów, maszyn i urządzeń mechanicznych oraz ich części* (o 850 mln EUR) oraz *pojazdów nieszynowych oraz ich części i akcesoriów oraz odzieży i dodatków odzieżowych* (po ok. 655 mln EUR).

Największy deficyt z tą grupą rynków notujemy w obrotach: 1) wyrobami elektromaszynowymi, w tym w pozycji: *maszyny i urządzenia elektryczne oraz ich części i akcesoria* (11,4 mld EUR, co oznacza wzrost o 1,2 mln EUR r/r), *kotły, maszyny i urządzenia mechaniczne oraz ich części* (blisko 5,4 mld EUR, wzrost o ok. 850 mln EUR) oraz *pojazdy nieszynowe oraz ich części i akcesoria* (2,2 mld EUR, wzrost o ok. 835 mln EUR) i 2) *odzieżą i dodatkami odzieżowymi* (5,3 mld EUR, tj. wzrost o ok. 660 mln EUR).

Z kolei w przekroju geograficznym za pogłębienie ujemnego salda w największym stopniu odpowiadały: Chiny (wzrost deficytu o prawie 1,9 mld EUR), Turcja (wzrost deficytu o ok. 980 mln EUR), Republika Korei (wzrost deficytu o 730 mln EUR) oraz Wietnam (wzrost deficytu o ok. 660 mln EUR). Zostało to tylko częściowo skompensowane poprawą salda m.in. z Indiami (redukcja ujemnego

saldą o ok. 420 mln EUR), Irakiem (zmniejszenie deficytu o ok. 190 mln EUR) oraz Chile (zwiększenie nadwyżki o ok. 165 mln EUR).

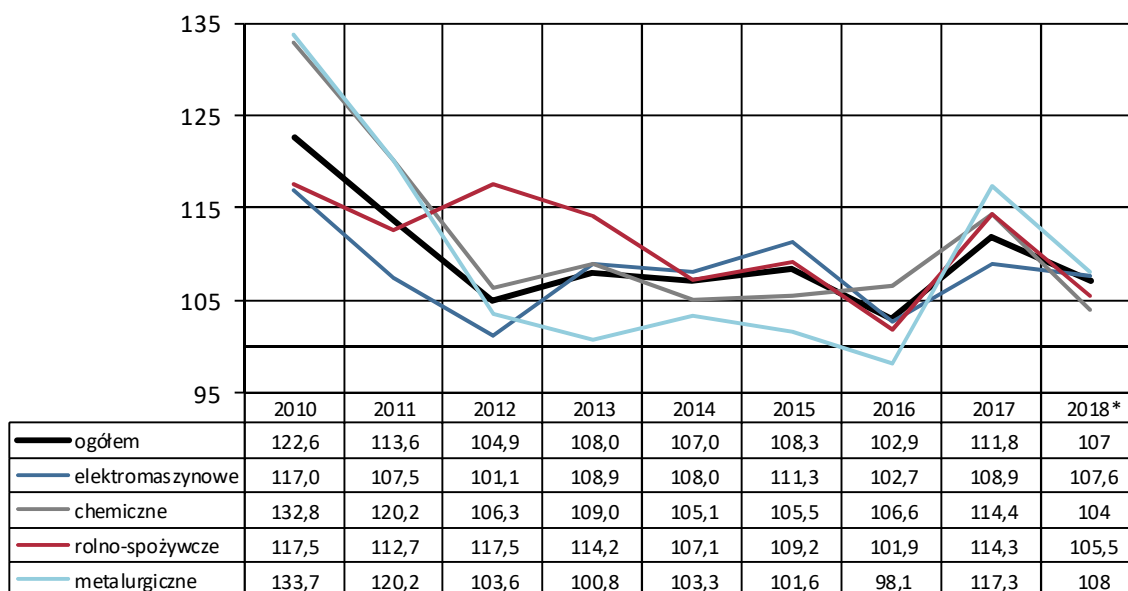
Syntetyczną prezentację zmian struktury geograficznej obrotów w 2018 r. na tle 2017 r. oraz ich wpływ na zmianę salda przedstawiono w załączniku nr 1.

IV. Zmiany obrotów w przekroju towarowym

W 2018 r. roku spośród głównych grup towarowych największy pod względem nominalnym wzrost eksportu (r/r) odnotowano w przypadku:

- **wyrobów metalurgicznych** – o 1,6 mld EUR, do ok. 22,1 mld EUR;
- **artykułów rolno-spożywczych** – o 1,5 mld EUR, do ok. 29,3 mld EUR;
- **wyrobów przemysłu lekkiego** – o 1,3 mld EUR, do ok. 10,4 mld EUR;
- **wyrobów przemysłu chemicznego** – o 1,2 mld EUR, do ok. 30,8 mld EUR oraz
- **wyrobów przemysłu drzewno-papierniczego** – o 1 mld EUR, do ok. 11,1 mld EUR.

Wykres 15. Dynamika eksportu w głównych grupach towarowych w latach 2010-2018 (r/r).

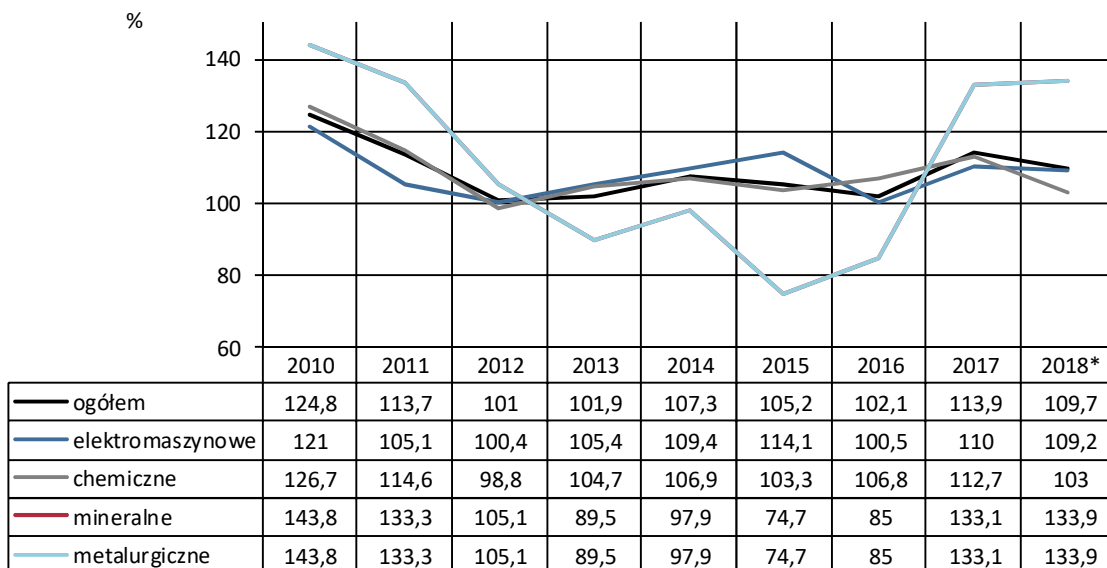
Źródło: DAG MPiIT na podstawie wstępnych danych GUS; *dane wstępne.

Tradycyjnie już największy udział w polskiej wymianie towarowej z zagranicą, zarówno po stronie eksportu, jak i importu miały **wyroby przemysłu elektromaszynowego**, które w 2018 roku stanowiły 39,9% polskiego wywozu ogółem oraz 37,7% przywozu. Eksport tej grupy towarów wzrósł o 7,6%, do ok. 88,2 mld EUR, zaś wśród głównych pozycji najszybszy wzrost sprzedaży odnotowano w przypadku *maszyn i urządzeń mechanicznych* – o 10,4% (do blisko 30 mld EUR). Sprzedaż *pojazdów oraz ich części i akcesoriów* wzrosła o 4,2%, do ponad 25 mld EUR, a *maszyn i urządzeń elektrycznych oraz ich części* o 6,3%, do ponad 23,8 mld EUR. Przełożyło się to na nieco szybszy niż przeciętnie wzrost eksportu całej tej grupy towarów. Spośród głównych parterów handlowych, gdzie wartość eksportu przekroczyła 1 mld EUR, najbardziej wzrosła sprzedaż do: Niemiec (o ponad 2 mld EUR), USA (o 0,7 mld EUR), Rosji (o 0,6 mld EUR) oraz Francji (o 0,5 mld EUR), zaś spadła do Turcji (o 0,4 mld EUR) i Włoch (o 0,2 mld EUR). Z kolei import wyrobów tego przemysłu wzrósł o 9,2%, do ok. 85,2 mld EUR. Wyniki te przełożyły się na zmniejszenie nadwyżki w obrotach tą grupą towarów o 0,9 mld EUR, do ok. 3 mld EUR.

W analizowanym okresie na drugim miejscu pod względem wielkości obrotów znalazły się **wyroby przemysłu chemicznego** (ok. 69 mld EUR). Stanowiły one odpowiednio 13,9% polskiego wywozu ogółem i 16,7% przywozu. W 2018 roku eksport tej grupy towarów wzrósł o 4%, do ok. 30,8 mld EUR, a import o 3%, do ok. 37,9 mld EUR. Wpłynęło to na nieznaczne zmniejszenie deficytu w obrotach tymi wyrobami, który wyniósł ok. 7 mld EUR.

Kolejną istotną grupą w polskiej wymianie towarowej w 2018 roku były **artykuły rolno-spożywcze**, stanowiące 13,3% polskiej sprzedaży i 8,8% całkowitego przywozu. Eksport artykułów rolno-spożywczych wzrósł o 5,5%, do ok. 29,3 mld EUR, a import o 2,6%, do ok. 19,8 mld EUR. Szybsze tempo wzrostu eksportu niż importu wpłynęło na zwiększenie nadwyżki w obrotach tymi towarami o ponad 1 mld EUR, do ok. 9,5 mld EUR. Największe dodatnie saldo zostało wygenerowane w handlu *mięsem i podrobami jadalnymi* (ok. 3,4 mld EUR), *tytoniem i przetworzonymi namiastkami tytoniu* (blisko 2,6 mld EUR), *przetworami ze zbóż, mąki, skrobi lub mleka itp.* (ok. 1,5 mld EUR), a także *przetworami z mięsa, ryb, skorupiaków itd. oraz produktami mleczarskimi, jajami, miodem itp.* (po ponad 1,4 mld EUR).

Wykres 16. Dynamika importu w głównych grupach towarowych w latach 2010-2018 (poprzedni rok = 100)

Źródło: DAG MPiT na podstawie wstępnych danych GUS.

W ujęciu geograficznym w 2018 roku największy wzrost eksportu towarów rolno-spożywczych spośród naszych głównych partnerów handlowych, gdzie wartość eksportu przekroczyła 0,5 mld EUR, odnotowano do: Niemiec (o 0,5 mld EUR), Francji oraz Wielkiej Brytanii (po ok. 0,1 mld EUR), zaś spośród słabiej dotychczas wykorzystywanych i rozpoznanych rynków: Arabii Saudyjskiej czy Wietnamu. Powyższe wyniki w pewien sposób skompensowały spadek wywozu produktów żywnościowych na rynek białoruski czy bułgarski.

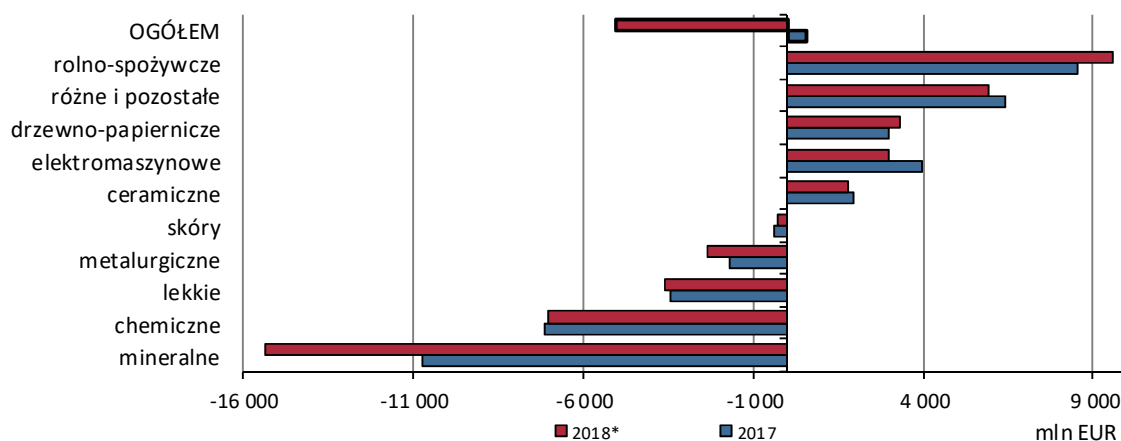
Szybsze niż przeciętne tempo wzrostu eksportu odnotowano w następujących głównych pozycjach:

- *tytoniu i przetworzonych namiastek tytoniu* (o 12,7%, do ok. 3,4 mld EUR);
- *przetworów z ryb, skorupiaków, mięczaków itp.* (o 12,2%, do ok. 1,6 mld EUR);
- *napoi bezalkoholowych, alkoholowych i octu* (o 10,3%, do 0,9 mld EUR).

W tym czasie po stronie importu najszybciej rósł przywóz *pozostałości i odpadów przemysłu spożywczego* (o 13,9%, do ok. 1,9 mld EUR), *nasion i owoców oleistych itp.* (o 12,4%, do ok. 0,7 mld EUR) oraz *ryb, skorupiaków, mięczaków i innych bezkręgowców wodnych* (o 6,5%, do ok. 2 mld EUR).

W handlu **produktami mineralnymi** nastąpił gwałtowny wzrost obrotów, tj. o 15% w ich wywozie oraz o 33,9% w przywozie, zaś ich wartość wyniosła odpowiednio ok. 6,2 mld EUR i 21,6 mld EUR. Dynamiczne zwiększenie obrotów handlowych było rezultatem wzrostu cen surowców energetycznych w 2018 r. W wyniku tych tendencji odnotowano pogłębienie deficytu produktów mineralnych o ponad 4,7 mld EUR, do poziomu ok. 15,4 mld EUR.

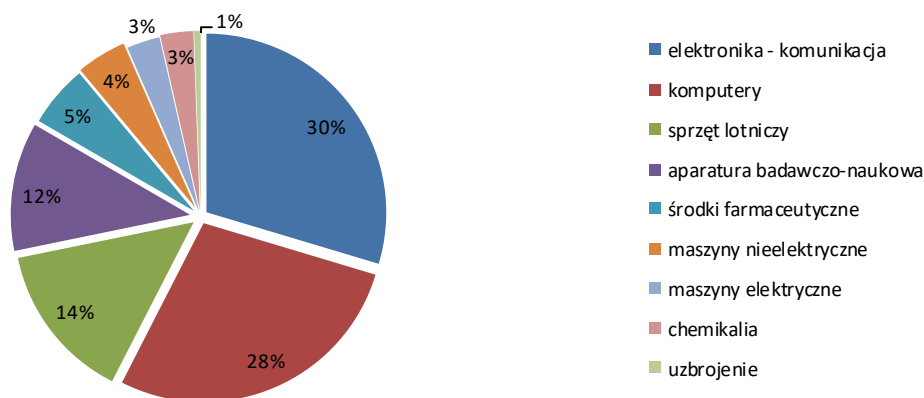
Wykres 17. Saldo obrotów w przekroju towarowym w 2018 r. (na tle roku poprzedniego)

Źródło: DAG MPiT na podstawie wstępnych danych GUS.

W 2018 roku **towary wysokiej techniki**² odpowiadały za 8,4% całkowitego polskiego eksportu, z kolei w całkowitym imporcie za 11%. Wartość wywozu tych towarów wyniosła ok. 18,6 mld EUR i była wyższa o 6,7% wobec poziomu sprzed roku. Głównymi polskimi odbiorcami tej grupy towarów były Niemcy (25,9% udziału), USA (10,2%), Niderlandy (7,6%), Wielka Brytania (7,5%) oraz Francja (5,8%). Import towarów wysokiej techniki do Polski wyniósł ok. 26,5 mld EUR i był wyższy o 6,5% niż przed rokiem. Najwięcej towarów pochodziło z Chin (26,4%), Niemiec (15,3%), USA (8,3%), Niderlandów (5%) oraz Republiki Korei (3,8%) i Wietnamu (3,6%).

Wykres 18. Struktura polskiego eksportu towarów high-tech w 2018 r.

Źródło: DAG MPiT na podstawie wstępnych danych GUS.

Syntetyczną prezentację zmian struktury przedmiotowej obrotów w 2018 roku na tle roku poprzedniego oraz ich wpływ na zmianę salda przedstawiono w załączniku nr 2.

² Obowiązująca zatwierdzona przez Eurostat klasyfikacja wyrobów wysokiej techniki w handlu zagranicznym to klasyfikacja według SITC Rev. 4 (www.ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/An-nexes/htecesmsan5.pdf).

V. Projekcja obrotów towarowych na 2019 rok

MFW szacuje, że w 2019 r. globalny PKB spowolni o 0,2 pkt. proc., do 3,5%, a eksperci z UNCTAD i Banku Światowego, że o 0,1 pkt. proc., do odpowiednio 3,0% oraz 2,9%. Z kolei najnowsze (z marca 2019 r.) projekcje OECD wskazują, że światowe spowolnienie w bieżącym roku sięgnie 0,3 pkt. proc. (do 3,3% w 2019 r.), co przede wszystkim wynikać będzie ze zwiększonej niepewności politycznej, utrzymujących się napięć w handlu oraz stałego spadku optymizmu przedsiębiorstw i konsumentów.

Oczekuje się, że bardziej wyhamują rynki rozwinięte gospodarczo (w zależności od ośrodka analitycznego o 0,1-0,3 pkt. proc.), niż kraje słabiej rozwinięte (o ok. 0,1 pkt. proc.). Wśród kluczowych światowych graczy wolniejszy niż przed rokiem wzrost gospodarczy szacowany jest m.in. dla: USA (o 0,3-0,4 pkt.) w wyniku zmniejszenia bodźców fiskalnych oraz w Chinach (o 0,3-0,4 pkt.) w konsekwencji słabnącego eksportu oraz szerzej – korekty modelu gospodarczego z „fabryki świata” w kierunku większego udziału konsumpcji wewnętrznej. Według ekspertów, potencjalne zagrożenia budzą obawy dotyczące trwałości globalnego wzrostu gospodarczego w obliczu rosnących wyzwań finansowych, społecznych i środowiskowych. Ryzyka te obejmują eskalację sporów handlowych, nagłe zaostrzenie globalnych warunków finansowych oraz problemy klimatyczne.

Korzystnie kształtują się prognozy wzrostu gospodarczego dla Polski, z tym że zgodnie z cyklem koniunkturalnym i w ślad za globalnym spowolnieniem, spodziewamy się, że w bieżącym roku nasz PKB wzrośnie o ok. 4%. Motorem wzrostu gospodarczego będzie nadal popyt krajowy, szczególnie za sprawą konsumpcji (z tym, że wyhamuje on nieco w porównaniu do lat 2017–2018). Sprzyjać będzie temu korzystna dla pracowników sytuacja na rynku pracy, rosnące płace i spadek bezrobocia.

Biorąc pod uwagę światowe spowolnienie gospodarcze, rosnący protekcjonizm, pogorszenie nastrojów w wielu regionach oraz dużą niepewność towarzysząca przedsiębiorcom, większość ośrodków analitycznych szacuje, że tempo wzrostu globalnego handlu na 2019 r. będzie wolniejsze niż przed rokiem, w tym wolniejsze niż formułowano we wcześniejszych projekcjach. Eksperci z Banku Światowego spodziewają się, że handel towarów i usług³ (w ujęciu wolumenowym) zwiększy się o 3,6%, czyli o 0,2 pkt. proc. wolniej niż przed rokiem, i jednocześnie o 0,6 pkt. proc. wolniej niż szacowano poprzednio. Analitycy UNCTAD z kolei spodziewają się wzrostu handlu światowego na poziomie 3,7% wobec 3,8% przed rokiem. Z kolei według MFW światowy handel w bieżącym roku będzie rósł w tempie 4%, czyli takim samym jak w 2018 r.

Wraz z pogorszeniem otoczenia zewnętrznego, w tym globalnej wymiany, spodziewamy się, że rok 2019 przyniesie także pewne spowolnienie naszych obrotów towarowych z zagranicą. Polskie firmy, będące często poddostawcami będą musiały się bowiem dostosować do malejącej skali produkcji wytwórców finalnych. W kierunku obniżenia dynamiki naszych obrotów będzie także oddziaływała wysoka baza odniesienia z 2018 r.

W ślad za oczekiwaną malejącą dynamiką konsumpcji i inwestycji w Polsce w roku 2019 oraz szacowanym spadkiem ceny ropy naftowej (wg MFW o ok. 14% w br.⁴) oczekujemy większego spowolnienia tempa wzrostu naszego importu niż eksportu.

Oczekujemy, że w 2019 r.:

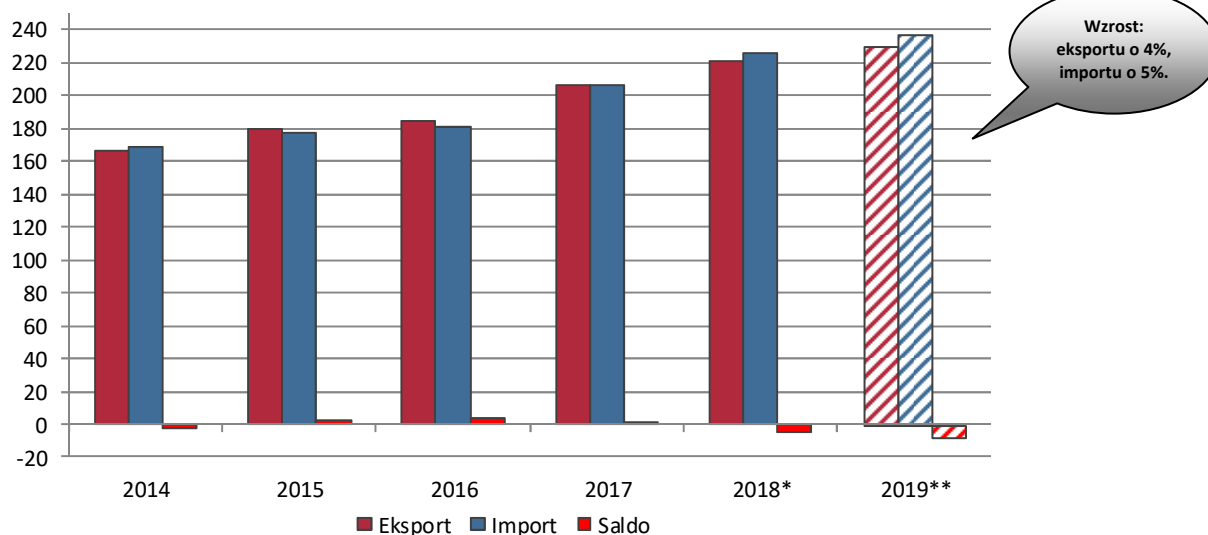
- **po stronie eksportu towarów będzie to wzrost o ok. 4%, do ok. 230 mld EUR,**
- **po stronie importu towarów o ok. 5%, do ok. 237,5 mld EUR.**

³ Zgodnie z metodologią Banku Światowego.

⁴ W ujęciu USD za baryłkę ropy Brent.

Spodziewamy się, że 2019 r., podobnie jak rok ubiegły, zamkniemy deficytem obrotów towarów niemniej jednak mniejsza dysproporcja między tempem wzrostu eksportu i importu spowoduje, że skala jego wzrostu będzie niższa niż w 2018 r. (**pogłębienie o ok. 2,5 mld EUR, do ok. 7,5 mld EUR**).

Wykres 19. Polskie obroty towarowe w 2014-2019 (w mld EUR)

Źródło: MPiT na podstawie danych GUS, *dane wstępne, ** prognoza DAG MPiT.

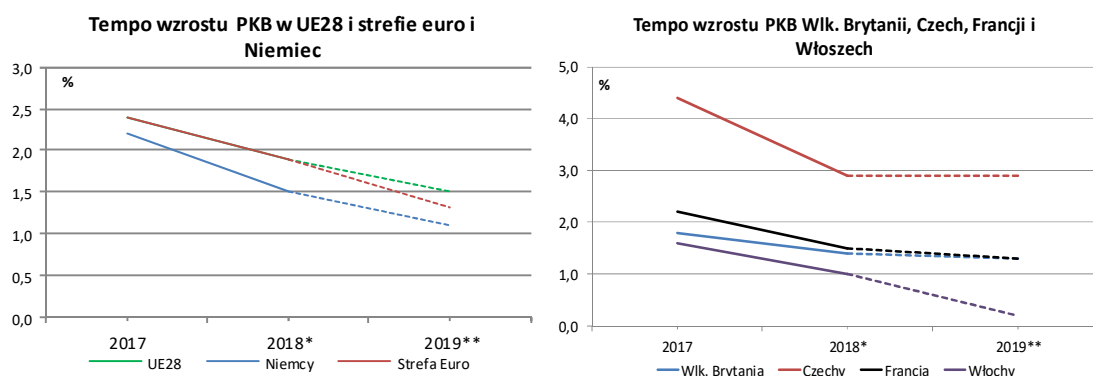
Wzrost eksportu to w głównej mierze odbicie koniunktury w strefie euro, w tym w szczególności w Niemczech, a ta w najbliższej perspektywie ma kształtować się mniej korzystnie niż w 2018 r. Szczególnie niepokojące z punktu widzenia naszych eksporterów są ostatnie dane z gospodarki niemieckiej, wskazujące na pogorszenie już nie tylko nastrojów, ale też obrotów i zamówień w niemieckim biznesie (*głównie z powodu słabnącej koniunktury w krajach Europy, gdzie Niemcy kierują największy strumień eksportu*).

Również projekcje PKB dla innych krajów unijnych, szczególnie tych, które są jednocześnie ważnymi partnerami handlowymi Polski, wskazują, że otoczenie zewnętrzne będzie nam mniej sprzyjało niż miało to miejsce w dwóch poprzednich latach. Dla Francji Komisja Europejska szacuje zmniejszenie tempa wzrostu PKB o 0,2 pkt. proc., do 1,3%, dla Włoch i Niderlandów po 0,8 pkt. proc., do kolejno: 0,2%, i 1,7%.

W tym kontekście warto również wspomnieć o pogarszających się danych z Chin. Niemiecka oraz szerzej europejska gospodarka z chińską są coraz mocniej splecione, tym samym pogorszenie koniunktury w Państwie Środka w pewnym stopniu przekłada się na sytuację w Europie.

Dodatkową barierą dla rozwoju polskiego eksportu w najbliższej perspektywie jest pogłębiający się niedobór pracowników.

Wykres 20. PKB UE oraz wybranych krajów unijnych

Źródło: MPiT na podstawie danych Eurostat, *szacunki, **prognozy.

Z drugiej strony dobrym prognozykiem dla naszych eksporterów jest fakt, że w ciągu najbliższych dwóch lat popyt wewnętrzny ma pozostać główną siłą napędową zarówno strefy euro, jak i Niemiec, co więcej ma on przyspieszyć w 2019 r. Liczymy także, że słabnąca koniunktura krajów unijnych zachęci nasze przedsiębiorstwa do intensyfikacji swojej działalności eksportowej na pozaunijnych rynkach, co przyczyni się do większej dywersyfikacji geograficznej naszej sprzedaży zagranicznej.

Na zakończenie należy podkreślić, że szacunki dla zagranicznych obrotów towarowych Polski obarczone są ryzykiem ze względu na dużą niepewność w otoczeniu zewnętrznym. Wśród nich znajdują się: (1) spowolnienie gospodarcze w strefie euro, w szczególności w Niemczech, (2) skutki rosnącego protekcjonizmu w wymianie handlowej, (3) wzrost zmienności na rynkach finansowych, (4) wzrost nierównowag wynikający z silnie pro-cyklicznej polityki fiskalnej USA, (5) dalszy rozwój wydarzeń na linii UE - USA – Chiny (eskalacja konfliktu nawet, jeśli się nie skończy rzeczywistą wojną handlową może pogorszyć nastroje przedsiębiorców, którzy zamiast inwestować będą gromadzić gotówkę), (6) zmiany cen ropy naftowej i innych surowców energetycznych na rynkach światowych, (7) narastająca niepewność polityczną w Europie (sposób, w jaki Wielka Brytania opuści UE, wydarzenia we Francji, we Włoszech).

Załącznik 1. Zmiany struktury geograficznej obrotów towarowych Polski w 2018 r. i ich wpływ na saldo wymiany

	Grupy krajów / kraje	2017			2018*			Zmiany względem 2017		
		Eksport	Import	Saldo	Eksport	Import	Saldo	eksportu	importu	salda
								wzrost (+)	wzrost (-)	popr. (+)
		mIn EUR							spadek (-)	spadek (+)
POLSKA OGÓŁEM, W TYM:		206 647	206 084	563	221 041	226 067	-5 026	14 393	-19 982	-5 589
KRAJE ROZWIŃIĘTE GOSPODARCZO		179 001	139 562	39 438	192 293	148 150	44 143	13 292	-8 588	4 704
1.	UNIA EUROPEJSKA	165 390	124 437	40 953	177 649	131 903	45 746	12 260	-7 466	4 793
	NIEMCY	56 794	47 681	9 113	62 230	50 607	11 623	5 436	-2 926	2 510
	CZECHY	13 301	7 431	5 870	14 060	7 720	6 340	759	-289	470
	WLK. BRYTANIA	13 298	4 950	8 349	13 685	5 474	8 211	386	-524	-138
	FRANCJA	11 630	7 997	3 632	12 244	8 240	4 004	614	-243	372
	WŁOCHY	10 116	10 975	-859	10 161	11 332	-1 171	44	-357	-312
	NIDERLANDY	9 087	7 873	1 214	9 990	8 138	1 852	903	-265	638
	SZWECJA	5 818	3 922	1 896	6 123	4 330	1 793	306	-408	-103
	WĘGRY	5 460	3 576	1 884	5 897	3 636	2 261	437	-60	377
	SŁOWACJA	5 189	3 697	1 493	5 687	3 987	1 701	498	-290	208
	HISZPANIA	5 627	4 732	895	5 664	5 014	650	37	-282	-245
	BELGIA	4 550	5 273	-722	5 154	5 605	-451	604	-333	271
2.	POZOSTAŁE KRAJE ROZWIŃIĘTE (POZA UE)	13 611	15 126	-1 515	14 644	16 247	-1 604	1 033	-1 122	-89
	USA	5 474	5 866	-392	6 152	6 418	-265	679	-552	127
	NORWEGIA	2 363	2 201	162	2 602	2 571	30	239	-370	-132
	SZWAJCARIA	1 930	1 495	435	1 966	1 665	301	36	-170	-134
	KANADA	1 167	605	563	1 184	420	765	17	185	202
	RPA	572	327	245	657	385	273	86	-58	28
POZOSTAŁE KRAJE (POZA KRAJAMI ROZWIŃIĘTYMI)		27 647	66 522	-38 876	28 748	77 917	-49 169	1 101	-11 394	-10 293
1.	WSPÓLNOTA NIEPODLEGŁYCH PAŃSTW	12 593	17 189	-4 596	13 624	22 462	-8 838	1 031	-5 273	-4 242
	ROSJA	6 177	13 093	-6 916	6 771	16 616	-9 845	594	-3 524	-2 929
	UKRAINA	4 260	2 143	2 118	4 456	2 562	1 894	196	-420	-224
	BIAŁORUŚ	1 320	955	366	1 441	1 255	186	121	-300	-180
2.	INNE KRAJE (BEZ ROZWIŃIĘTYCH I WNP)	15 053	49 333	-34 280	15 124	55 455	-40 331	70	-6 121	-6 051
	TURCJA	2 915	3 214	-300	2 521	3 803	-1 282	-394	-589	-982
	CHINY	2 053	24 272	-22 218	2 119	26 204	-24 085	65	-1 932	-1 867
	SERBIA	807	331	477	822	381	441	15	-51	-36
	ARABIA SAUDYJSKA	581	716	-135	719	1 049	-330	138	-333	-195
	INDIE	654	2 174	-1 520	694	1 792	-1 098	41	382	422

Źródło: MPiT na podstawie danych GUS, *dane wstępne.

Załącznik 2. Zmiany struktury przedmiotowej obrotów towarowych Polski w 2018 r. i ich wpływ na saldo wymiany

Kod CN	Grupy towarowe / sekcje CN	2017			2018*			Zmiany		
		Eksport	Import	Saldo	Eksport	Import	Saldo	eksportu	importu	salda
								wzrost (+)	wzrost (-)	popr. (+)
								spadek (-)	spadek (+)	popr. (-)
mIn EUR										
POLSKA OGÓŁEM		206 647	206 084	563	221 041	226 067	-5 026	14 393	-19 982	-5 589
	ARTYKUŁY ROLNO-SPOŻYWCZE	27 813	19 285	8 528	29 336	19 779	9 557	1 523	-494	1 029
I	ZWIERZĘTA ŻYWE; PRODUKTY POCHODZENIA ZWIERZĘCEGO	9 060	5 623	3 437	9 495	5 636	3 859	436	-13	423
II	PRODUKTY POCHODZENIA ROŚLINNEGO	4 426	4 974	-548	4 395	5 125	-730	-32	-151	-183
III	TŁUSZCZE, OLEJE POCHODZENIA ZWIERZĘCEGO I ROŚLINNEGO; PROD. ICH ROZKŁADU	438	975	-537	399	895	-496	-39	80	42
IV	GOTOWE ARTYKUŁY SPOŻ.; NAPOJE BEZALKOHOL., ALKOHOL I OCET; TYTOŃ	13 889	7 713	6 176	15 047	8 124	6 924	1 158	-411	747
	PRODUKTY MINERALNE	5 421	16 120	-10 700	6 232	21 582	-15 350	811	-5 462	-4 651
	WYROBY PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO	29 617	36 739	-7 122	30 814	37 850	-7 037	1 197	-1 111	85
VI	PRODUKTY PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO I PRZEMYSŁÓW POKREWNYCH	15 085	20 631	-5 546	14 890	20 953	-6 063	-195	-322	-517
VII	TWORZYWA SZTUCZNE I WYROBY Z NICH; KAUCZUK I WYROBY Z KAUCZUKU	14 532	16 108	-1 576	15 924	16 897	-973	1 391	-789	602
	SKÓRY	1 017	1 391	-374	1 017	1 313	-296	0	78	78
	WYROBY PRZEMYSŁU DRZEWNO-PAPIERNICZEGO	10 114	7 138	2 976	11 147	7 821	3 325	1 033	-683	350
IX	DRZEWO I WYROBY Z NIEGO; WYROBY Z KORKA, SŁOMY, ESPARTO; WYR. KOSZYKARSKIE	4 245	1 613	2 631	4 723	1 816	2 907	478	-202	276
X	ŚCIER DRZEWNY LUB Z INNEGO WŁÓKNISTEGO MAT. CELULOZOWEGO; PAPIER I TEKTURA	5 869	5 525	345	6 424	6 006	419	555	-481	74
	WYROBY PRZEMYSŁU LEKKIEGO	9 150	12 595	-3 446	10 404	14 002	-3 598	1 254	-1 407	-152
XI	MATERIAŁY I WYROBY WŁÓKIENNICZE	7 579	10 507	-2 928	8 463	11 394	-2 930	885	-887	-2
XII	OBUWIE, NAKRYCIA GŁOWY, PARASOLE, LASKI, PIÓRA, SZTUCZNE KWIATY	1 571	2 088	-517	1 941	2 608	-668	370	-520	-150
	WYROBY CERAMICZNE	5 068	3 088	1 979	5 232	3 459	1 773	165	-371	-207
XIII	WYROBY Z KAMIENI GIPSU, CEMENTU, AZBESTU, MIKI ITP; WYROBY CERAMICZNE, SZKŁO	3 999	2 420	1 579	4 289	2 775	1 515	290	-355	-65
XIV	PERŁY; METALE I KAMIENIE SZLACHTNE I PÓLSZLACHTNE; SZTUCZNA BIŻUTERIA	1 069	669	400	943	685	258	-126	-16	-142
	WYROBY METALURGICZNE	20 462	22 139	-1 677	22 105	24 458	-2 353	1 643	-2 319	-676
	WYROBY PRZEMYSŁU ELEKTROMASZYNOWEGO	81 939	77 982	3 957	88 168	85 160	3 008	6 229	-7 178	-949
XVI	URZĄDZENIA MECHANICZNE I ELEKTRYCZNE; DO REJESTRACJI I ODBIORU DŹWIĘKU	49 311	49 836	-526	53 521	53 915	-394	4 210	-4 079	131
XVII	POJAZDY, STATKI POWIETRZNE, JEDNOSTKI PŁYWAJĄCE I WSPÓŁDZIAŁ. URZĄDZENIA	28 741	23 285	5 457	30 361	25 957	4 404	1 620	-2 672	-1 052
XVIII	PRZYRZĄDY, APARATY OPTYCZNE, KINEMATOGRAF., POMIAROWE, MEDYCZNE, ZEGARKI, IN	3 887	4 861	-974	4 286	5 288	-1 002	399	-427	-28
	WYROBY RÓŻNE	15 801	6 795	9 005	16 334	7 238	9 096	533	-442	91
XIX	BROŃ I AMUNICJA; CZĘŚCI I AKCESORIA	73	173	-100	92	212	-121	19	-40	-21
XX	WYROBY RÓŻNE	15 709	6 606	9 103	16 226	7 000	9 226	518	-394	123
XXI	DZIEŁA SZTUKI, PRZEDMIOTY KOLEKCYJERSKIE	20	17	3	16	25	-9	-3	-8	-12
	POZOSTAŁE	247	2 812	-2 564	253	3 404	-3 152	6	-593	-587

Źródło: MPiT na podstawie danych GUS, *dane wstępne

*Opracowano:
w Wydziale Analiz Makroekonomicznych i Prognoz
w Departamencie Analiz Gospodarczych*

*Rafał Staśkiewicz
Monika Walczak*

*Akceptowała:
Monika Krupa –Leończyk
Naczelnik Wydziału*

*Tomasz Chróstny
Dyrektor Departamentu*

Warszawa, marzec 2019 r.